

RAIVA AJA

(THE PIONEER)

Keskiviikkona, syysk. 22 - Wed. Sept. 22, 1993

FINNISH AMERICAN WEEKLY

89 vuosikerta Vol. LXXXIX No. 37

50 cents

Britannian Eurooppa-asioiden asiantuntija ennustaa:

Suomi Naton jäseneksi välivaiheiden kautta

Suomesta tulee erilaisten välivaiheiden jälkeen läntisen sotilasliiton Naton jäsen, uskoo Britannian Eurooppa-asioiden hoitava apulaisministeri David Heathcoat-Amory.

Viime viikolla Suomessa vierailut Heathcoat-Amory sanol *Helsingin Sanomille* Lontoossa, ettei Nato-jäsenyys ole Suomelle "mikään vaatimus vaan mahdollisuus".

"Teillä on perinteinen puolueettomuutenne, ja vie oman aikansa, ennen kuin suomalaiset muuttavat asenteensa suhtautumisessaan sotilasliittoihin".

"On myös muistettava, että

Euroopan yhteisön jäsenmaista Irlanti ei ole Naton jäsen. Siksi minusta olisi virhe asettaa EY:n uusille jäsenmaille sellaisia vaatimuksia, jotka eivät koske EY:n nykyistäkään jäseniä".

"Toivon silti, ettei Suomi tulevaisuudessa omaksu Irlannin mallia, vaan hylkää perinteisen puolueettomuutensa ja kiinnittyy jossakin muodossa sekä Länsi-Euroopan unioniin WEU:hun että Natoon", Heathcoat-Amory sanoo.

Tämä kehitys johtaa Heathcoat-Amoryn mukaan lopulta siihen, että Suomesta tulee Naton täysijäsen.

Suomi saa aivokasvainten hoitoaseman

Suomeen rakennetaan maailman viides aivokasvainten "ydinräjäytykseen" soveltuva hoitoasema. Rakentaminen aloitetaan ensi vuoden aikana, ja ihmisten aivokasvainten ns. boorineutronikaappaushoito voidaan aloittaa 2 - 4 vuoden kuluessa, arvelee uutta hoitomuotoa kehittävässä tutkimusryhmässä mukana oleva tohtori Merja Kallio Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta.

Suomessa arviolta noin sata potilasta vuodessa hyötyisi uuden hoidon aloittamisesta.

Asemalla voitaisiin suomalaisten lisäksi hoitaa myös muista maista tulevia potilaita, sanoo Kallio.

Helsingissä oli äskettäin koolla noin 50 kansainvälistä

boorineutronikaappaushoidon asiantuntijaa pohtimassa hoitoaseman perustamiseen liittyviä ongelmia. Aiemmin hoitoasemia on rakennettu Japaniin, Hollantiin ja Yhdysvaltoihin, mutta potilaita on toistaiseksi hoidettu ainoastaan Japanissa.

Boorineutronikaappaushoito perustuu aivoille vaarattomien boorin ja neutronisäteilyn käyttöön. Boori kuljetetaan välittäjäaineen avulla syöpäsoluun ja aktivoitua neutronisäteilyllä. Syöpäsolu tuhoutuu solusisäisessä pienessä ydinreaktiossa.

Sädehoitoon verrattuna hoidon etuna on se, että se jättää terveet naapurisolut koskemattomiksi. Koska säteilyn kantomatka on lyhyt, se tuhoaa ainoastaan ne solut, jot-

ka ovat hoidon kannalta tarpeen.

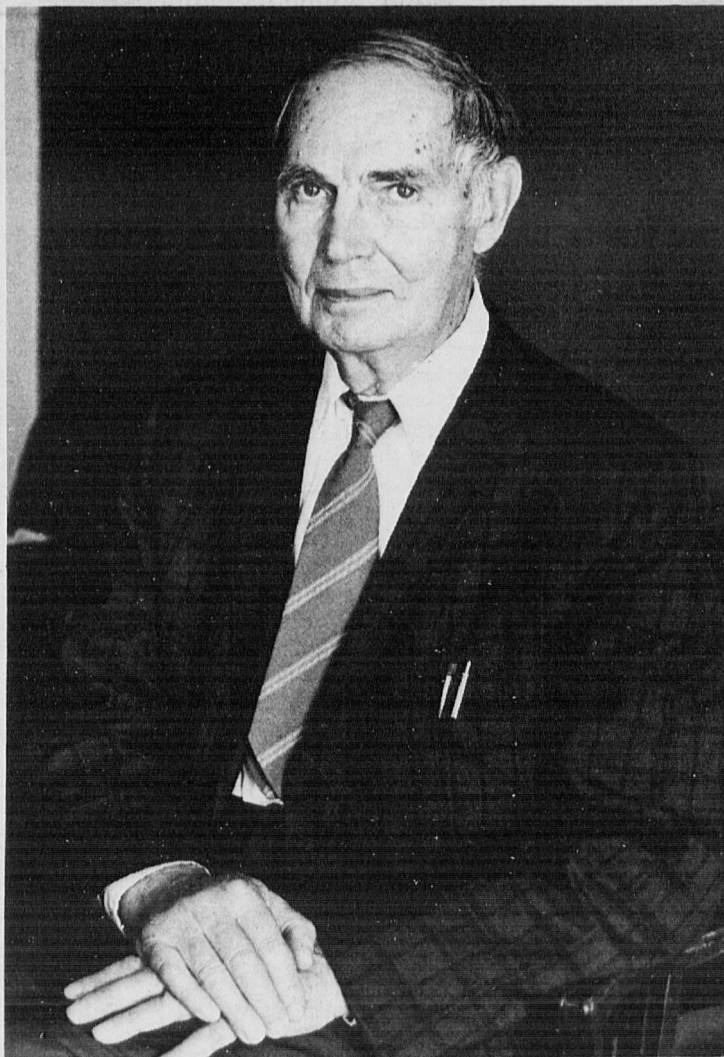
Perunapellosta löytyi muinaisesine Ruukissa

Harvinainen muinaisesine löytyi perunapellosta Ruukin Louhuan kylässä. Eläinpääkoristeisella reikäkirveellä arvioidaan olevan ikää noin 3,500 vuotta.

Pohjois-Suomi on ollut tunnettu kivikautisista löydöistä, mutta reikäkirveen kaltaisia metallikaudelle ajoittuvia esineitä on löytynyt vähän, kerrotaan Oulun yliopistosta. Löytö on toimitettu Suomen museovirastoon.

Fabian Raatikainen

1912 - 1993

FITCHBURG, MA - "The Finnish community has lost a dedicated member," said Tarmo Hannula, former FACS secretary and newsletter editor, at the memorial service at Saima Park on Saturday for Fabian Raatikainen, 80, who died on Sept. 14.

Raatikainen, of 54 Hazel St., was involved in local Finnish American community organizations his whole life. This involvement included a 23-year stint in the Raivaaja Publishing Company pressroom and printshop, serving as foreman for most of that time.

Volunteer activities included a term as president of the Finnish-American Club of Saima, director of Workers' Credit Union, and director and secretary of Raivaaja Publishing Company. After retirement from the Raivaaja board in 1991 he was elected an honorary director.

Fabian Fjalar Raatikainen was born Sept. 28, 1912, at 54 Hazel St., on the corner of "Finn Alley" in what was at the time was one of the city's Finnish neighborhoods, the son of Hjalmar J. and Jennie M. (Sutela) Raatikainen.

He graduated from Fitchburg High School in 1931. His FHS yearbook described him as, "The big silent Finn, and handsome, too. If he had been Irish he would probably be a policeman or a fireman, but since he isn't he

turn to RAATIKAINEN page 10

FITCHBURG, MA - "Suomalaisyhteisö on menettänyt tunnollisen jäsenen", totesi Tarmo Hannula, FACS:n entinen sihteeri ja uutislehtisen toimittaja, viime viikon lauantaisessa Fabian Raatikaisen muistotilaisuudessa Saiman Puistossa. Raatikainen kuoli syyskuun 14. päivänä. Hän oli 80-vuotias.

Raatikainen, 54 Hazel St., oli elinikäinen aktivisti paikallisissa suomalaisjärjestöissä. Hän oli työskennellyt 23-vuotisjakson Raivaaja Publishing Companyn kirjapainossa toimien suurimman osan siitä ajasta esimiehenä.

Vapaaehtoistojen joukossa oli Finnish-American Club of Saima presidenttikausi, palvelukausi sekä Workers' Credit Unionin että Raivaaja Publishing Companyn johtokunnissa. Raivaajassa hän oli hoitanut myös sihteerin virkaa. Jätettyään Raivaajan johtokunnan 1991 hänet nimitettiin sen kunniajäseneksi.

Fabian Fjalar Raatikainen oli syntynyt syysk. 28, 1912 Hjalmar J. ja Jennie M. (Sutela) Raatikaisen poikana osoitteessa 54 Hazel St., "Finn Alley" kulmauksessa, mikä siihen aikaan oli yksi kaupungin suomalaisista asuinalueista.

Hän sai päästötodistuksen Fitchburg High Schoolista 1931. Koulun vuosikirja sanoo hänen olleen "ison, hiljaisen suomalaisen, ja komean". Jos hän olisi irlantilijatkua sivulla 4

This week in

THE FINNISH-AMERICAN

RAIVA AJA

pages 8-12

• Wayside Caterers tapped for Hollywood wedding

• LA's Scandianvian Festival on Oct. 9

• Perini International joins with Lemminkinen for Russian projects

• Värttinä coming on U. S. tour

MARLBORO, MA - Marlborossa toimiva pitopalvelufirma **Wayside Caterers** oli saanut tehtäväkseen valmistaa suomalaisia leivonnaisia näyttelijä **Geena Davisin** ja ohjaaja **Renny Harlinin** viime viikon lauantaiksi häihin, mitkä pidettiin Kalifornian viinialueella.

Wayside Caterersin omistajat **Liisa Chanoff** ja **Pirjo Silen** lähettivät viime viikon torstaina Federal expressillä 30 paunaa karjalan piirakkoita, Runebergin torttuja ja muita suomalaisleivonnaisia Santa Monicassa toimivalle pitopalveluyhtiölle.

Davis, joka tunnetaan elokuvista "Thelma and Louise" ja "A League of Their Own" ja joka sai vastaanottaa Oscarin

osasuorituksestaan elokuvassa "The Accidental Tourist" 1989 ja Suomesta kotoisin oleva Harlin vihittiin vanhan viinitarhan rauniolla pohjois-kalifornialaisella karjafarmilla Sonomon lähistöllä.

Kolmipäiväisiin juhliin osallistui 200 suomalaista ja Hollywoodin julkista, jotka kuljetettiin karjafarmille limousineilla ja pikkubusseilla. Sanomalehtikirjoitusten mukaan häät tulivat maksamaan \$700,000.

Harlin on nauttinut mainetta ohjaamalla sellaisia vauhti-

elokuvia kuten viimekesän kassamenestys "Cliffhanger" ja "Die Hard II" ja kauhu-elokuva "Nightmare on Elm Street 4".

Entä miten Wayside Caterers tuli mukaan?

Harlin oli pestannut Los Angelesissa työskennelleen suomalaiskokin Ari Niemisen huolehtimaan häiden ruokapuolesta, koska hän halusi ruokalistalle myös suomalaisia herkkuja.

Nieminen otti yhteyttä suomalaisen ruoka-asioiden

asiantuntijaan Anna-Maija Tanttuun, joka oli jututtanut häntä *Hyvä ateria* -julkaisuun.

Nieminen halusi tietää, mistä saa tämän mantereen parhaimmat piirakat. Ja koska Tanttu oli tehnyt myös jutun Chanoffista ja Silenistä ja oli maistellut heidän valmistamiaan herkkuja, hän suosittelee heitä. Nieminen puolestaan ei tuhlanut aikaa, vaan otti välittömästi yhteyden Wayside'hen.

"Hän tilasi satoja piirakoita

kertomatta, mihin tilaisuuteen niitä leivottiin", Chanoff kertoi Raivaajalle.

Chanoff ja hänen partnerinsa saivat vasta viime viikolla tietää, että oli kyse Renny Harlinin häistä ja että Hollywoodin kerma tulisi maistelemaan heidän erikoisuuksiaan.

Nieminen oli pyytänyt heitä lentämään paikalle piirakkoineen ja avustamaan tarjoiluun liittyvissä järjestelyissä, koska hän itse oli juuri muuttamassa New York Cityyn.

"Meidän piti kieltäytyä muitten töitten takia", Chanoff seiliitti.

Eikä sitä tiedä, vaikka tämä olisi vain avauksena Hollywoodin markkinoille...

Lahjoituksia Raivaajalle

TUKEMISRAHASTO 1993: \$4,665.63

Fabian Raatikaisen muistolle

Weikko & Ellen Hill, Fitchburg, MA	\$10.00
Hely Rantala, Fitchburg, MA	\$3.00
Marita Cauthen, Royalston, MA	\$10.00
Mr. & Mrs. Tauno W. Mattson, Lunenburg, MA	\$20.00
Weikko & Eila Järvi, Lunenburg, MA	\$10.00
Aili & Toivo Wilen, Westminster, MA	\$5.00
Dagny E. Nykänen, Templeton, MA	\$5.00
Mr. & Mrs. Armas Heino, Lunenburg, MA	\$10.00
Viola & Bernhard Autula, Westminster, MA	\$10.00
Steven Autula, Westminster, MA	\$10.00
Jonathan Ratila, Fitchburg, MA	\$30.00
Natalie & John Ratila, Fitchburg, MA	\$10.00
Oliver & Barbara Hillbrook, Ashburnham, MA	\$10.00
Patricia Starkey, Leominster, MA	\$15.00
Aino K. Siponmaa, Fitchburg, MA	\$10.00
Bertha & Wilho Laaksonen, Fitchburg, MA	\$5.00
Aune & Eino E. Niinimäki, Westminster, MA	\$10.00
Laila Perä, Ashburnham, MA	\$5.00
Onerva Lovejoy, Fitchburg, MA	\$10.00
Liisa & C.W. Talix, Hancock, NH	\$10.00
Mikko & Kaija Pesonen, Clinton, MA	\$5.00
Ellis & Mary Blomquist, Fitchburg, MA	\$20.00
Irma & Pentti Laine, Lunenburg, MA	\$10.00

Mary Gillis, Leominster, MA	\$10.00
Toivo Wainonen, Gardner, MA	\$10.00
Wäinö Berkiö, Ashburnham, MA	\$5.00

Ruth Holmin muistolle

Henni Lappalainen, W. Townsend, MA	\$10.00
Irja Alitalo, Fitchburg, MA	\$10.00
Ellen E. Lindell & perhe, Lexington, MA	\$10.00
Rachel & Sävele Syrjälä, Centerville, MA	\$5.00
Onerva Lovejoy, Fitchburg, MA	\$10.00
Eva & Henry Hirvi, Paxton, MA	\$10.00

Paul Mandelinin muistolle

Onerva Lovejoy, Fitchburg, MA	\$10.00
-------------------------------	---------

Anna Wanhatalon muistolle

Elma & Veijo Epäily, Maynard, MA	\$10.00
----------------------------------	---------

Raivaajan sihteerin Barry & Katy Heiniluoman

25-vuotishääpäivän kunniaksi	
Birger Hurme & Eileen Wood, Voluntown, CT	\$20.00

Arvo Rantalan 70-vuotispäivän kunniaksi

Carpenter's Local #107	\$20.00
------------------------	---------

Tietokonerahasto: \$16,447.50+500 FIM+\$5.00 CAN

Fabian Raatikaisen muistolle

Sirkka & Eugene Höglund, Ashburnham, MA	\$10.00
Martha & Markku Kuokkanen, Westminster, MA	\$10.00

Ruth Holmin muistolle

Viola & Bernhard Autula, Westminster, MA	\$10.00
Marja T. Meharry, Lexington, MA	\$10.00
Martha & Markku Kuokkanen, Westminster, MA	\$10.00
Miriam Orava, Fitchburg, MA	\$5.00

Mirja Jokisen muistolle

Tynee Sälö, Fitchburg, MA	\$5.00
---------------------------	--------

Tarmo & Helen Hannula, Worcester, MA ovat lahjoittaneet joukon suomalaisalheisia tarroja (Finnish Memorial Field/Saima Park, Suomen ja USA:n lippuja, Sisu, Finn Power etc.), joiden myyntitulot Raivaajan hyväksi.

Valokuvaaja Arno Rafael Minkkinen, Andover, MA on lahjoittanut 14 kpl kirjaansa "Frostbite" sekä joukon postikortteja, joiden myyntitulot Raivaajan tietokonerahaston hyväksi.

Erkki Monto, Fitchburg, MA, Raija Helander, Maynard, MA ja Miriam Orava, Fitchburg, MA lahjoittivat suomenkieleisiä kirjoja myytäväksi Raivaajan TORI '93 myyntipöydällä.

Kiitos lahjoittajille!

Korjaus: Ylläoleva Viola & Bernhard Autulan lahjoitus Tietokonerahastoon Ruth Holmin muistolle oli jäänyt pois syysk. 8, 1993 numerosta. Valitamme erchdyksen johdosta.

Suomikin "mukana" Lähi-idän neuvotteluissa

Norjan ulkoministeri **Johan Jörgen Holst** kävi salaa Suomessa ja Ruotsissa Israelin ulkoministeri **Simon Peresin** Pohjoismaiden vierailun aikaan loppukesästä. Suomen ja Ruotsin viranomaiset saivat vasta jälkikäteen tietää Holstin öisistä vierailuista ja niiden tarkoituksesta.

Lähi-idän rauhanluojaksi noussut Holst lensi öisin yksityiskoneella Tukholmaan ja Helsinkiin, missä hän kävi useiden tuntien puhelinneuvotteluja israelilaisten ja palestinaalaisten kanssa.

Helsingistä soitetut neuvottelupuhelut koskivat PLO:n ja Israelin keskinäistä tunnustamista.

Holst toteaa jälkikäteen, että sekä suomalaiset että ruotsalaiset isännät ymmärsivät, että salaiset vierailut olivat tärkeitä eivätkä esittäneet turhia kysymyksiä.

Yöllisten vierailujen käytännön järjestelyistä vastasivat Norjan suojelupoliisin edustajat, jotka saivat apua suomalaisilta ja norjalaisilta virkaveljiltään.

Exchange rate

September 13, 1993

1 Finnish mark = US \$ 1.756
1 US \$ = 5.6950 FIM

Foreign exchange, New York prices.
Rates for trades of \$1 million minimum.

Nimipäivät

Lokakuun 6 p., Roine
Lokakuun 7 p., Pirkko, Pirjo, Piritta, Birgitta
Lokakuun 8 p., Hilja
Lokakuun 9 p., Ilona
Lokakuun 10 p., Aleksis, Aleksis
Lokakuun 11 p., Otso, Ohto
Lokakuun 12 p., Aarre, Aarto

RAIVA AJA

ISSN 1059-4779

(THE PIONEER) - Established 1905
(UPS 454-580)

Second class postage paid in Fitchburg, MA

Published weekly except the first week in August and the last week in December by Raivaaja Publishing Co., 147 Elm St., Fitchburg, Mass.
Postmaster: Send address change to Raivaaja, P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600.

EDITOR Marita Cauthen
BUSINESS MANAGER Jonathan Ratila

RAIVA AJA PUBLISHING COMPANY
Incorporated 1905

Mailing address: P.O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600
Office and Bookstore: 147 Elm St., Fitchburg, Mass.
Hours: Weekdays 8:30 a.m. to 4 p.m.

TELEPHONE (508) 343-3822
FAX (508) 345-1007

Subscription rates:

USA: 12 mo. - \$23.00; 6 mo. - \$15.00; 3 mo. - \$11.00
OUTSIDE USA: 12 mo. - \$28.00; 6 mo. - \$20.00

Advertising rates available upon request!

Advertising deadline is the Friday before the Wednesday the ad is to appear. Raivaaja Publishing Co. assumes no financial responsibility for typographical errors or omissions in advertisements. It will reprint without charge that part of the advertisement which is incorrect. Claims must be made within one week of Publication. Credit is made only for the first insertion.

Markus Kettererin hetki on lyönyt. Suomen jääkiekkomaajoukkueen ja Helsingin Jokerien maalivahti on lähdössä Buffaloon (NY) NHL-tulokkaiden harjoitusleirille.

Äskettäin 26 vuotta täyttänyt Ketterer uskoo kypsensä tarpeeksi katsoakseen tulevaisuutta peleistä, näytti se sitten ilonaiheita tai pettymyksiä.

Markus Kettererille viime päivät ovat olleet haastavia. Lähtö NHL-liigaan kutittelee ajatuksia.

Kortti tuo tai vie, mutta maailman arvostetuimmassa jääkiekkoliigassa pelaaminen on arpapeliä.

- Suomessa on jo totuttu siihen, että meikäläiset maajoukkueen kenttäpelaajat pärjää NHL:ssä. Maalivahti on ollut sitäkin vaikeampi lyödä itseään läpi, Ketterer muistuttaa.

Suomalaisista NHL-tolppien välissä ovat vuorollaan seisleet Jari Kaarela, Hannu Kamppuri, Markus Mattsson, Jarmo Myllys, Jari Paavola ja Kari Takko.

Kuudesta leijonaveskarista useimmat ovat päässeet kokeilemaan huippuliigassa vain muutaman ottelun verran. Loppuaika on kulunut ns. farmiseurassa alemmissa sarjoissa.

Takaiskut kasvattavat

Toissakeväänä Ketterer oli juhlittu sankari kotimaassaan. Hän vei MM-kisojen välierässä Tšekkoslovakia - Suomi torjunnoillaan uskon vastustajalta.

Markus Kettererin hetki lyö

Näytös huipentui rangauslaukauskilpailussa, jossa tšekkihyökkääjät vetivät Kettererin edessä lyhyemmän korren.

MM-hopeaa ennen Ketterer ja Jokerit olivat päässeet juhlimaan ylivoimaista Suomen mestaruutta.

Viime kaudella juhla vaihtui arjeksi. Jokerit putosi heti kättelyssä pudotuspeleissä Ässiä vastaan ja maajoukkue jäi tylästi mitalipelien ulkopuolelle MM-kisoissa Saksassa.

Ketterer ei takaiskuista masentunut. Buffalon varauslistalla jo muutaman vuoden lymyillyt veskari tunsi hetkensä lyöneen, vaikka...

-- ...helppoa Pohjois-Amerikassa ei tule olemaan. Harva eurooppalainen maalivahti on puskenut itsensä NHL:ssä pinnalle, äskettäin 26 vuotta täyttänyt Ketterer tietää.

Sopeutuminen vie aikansa

Jos Suomen pääkaupunkiseudun muilla suurilla asutuskeskuksilla vahvistettua Helsinkiä voi kutsua miljoonakaupungiksi, niin Ketterer leikkii ensi kaudella Pohjois-Amerikassa samantapaisella hiekkalaatikolla. New Yorkin osavaltiossa sijaitsevassa Buffalossa kun asuu liki miljoona asukasta.

- Buffalo on Pohjois-Amerikan mittakaavassa keski-suuri kaupunki. Aika kalseaa, ikävänkin näköistä siellä oli. Kaupunkimalli poikkeaa eurooppalaisesta melkoisesti, Make toteaa.

Markus on valmistautunut siihen, että NHL-uran ensimmäiset vuodet saattavat kuulua alemmissa ammattiliigoissa farmiseurassa. Karvasta totuutta ovat mais-

Markus Ketterer on seitsemäs suomalainen maalivahti NHL-tolppien välissä.

taneet muutkin eurooppalaismaalivahtit, ne jotka rapakon taakse ovat ylipäättään uskaltautuneet.

Kamppailu pelipaikasta

NHL-pelaajan motoksi sopii 'päivä kerrallaan'. Kiekkoliigan maailman ammattimaisimmassa liigassa on jatkuvaa kamppailua olemassaolosta ja elintilasta.

Jo yksi ainoa ottelu NHL:ssä saattaa olla novitsille huikaisevampi kokemus kuin aikaisempi takkuaminen omassa kansallisessa liigassa koko siihenastisessa elämässä yhteensä.

- Uraa ei voi suunnitella pitkälle tulevaisuuteen, ei ainaaan tulokas. Siitä olen lähtenyt, että huonekalutkin on hankittava vuokralle, kun ei tiedä, koska tulee muutto toiselle paikkakunnalle.

Markus muuttaa Buffaloon lähipäivinä. Perhe seuraa perässä myöhemmin.

- Tulee hässäkkä. Mielestä on tuhat ja yksi asiaa, jotka pitäisi tehdä. Asunnonhaku esimerkiksi.

- Toivottavasti vaimo ja lapsi pääsevät tulemaan pian perässä, kotirauhaa arvostava Ketterer huokaa.

Polvista puhetta

Yksi kuuluvimmista puheenaiheista suomalaisen kiekkokaukalon laidalla ovat olleet Markus Kettererin polvet. Etenkin viime kaudella ne antoivat miettimisen aiheita Jokerien valemusjohtol-

jatkuu sivulla 13

FABIAN . . . jatkoa etusivulta

lainen, hän saattaisi ryhtyä poliisiksi tai palomieheksi, mutta koska niin ei ole, hänen kohtalonaan on mennä työhön".

Mutta työnhaku ei ollut helppoa suurina pulavuosina. Hän poimi omenoita; ja työskenteli vuosina 1936-1940 entisessä Independent Lock Co.:ssa ja sen jälkeen Worcesterissa.

Tammikuun 9, 1942 Raatikainen aloitti työnsä Raivaaja ja silloisessa 48 Wallace St. toimipaikassa. Hän työskenteli palveluksessaan 23 vuoden ajan, vuoteen 1965, jolloin siirryttiin off-set painoon.

Hän työskenteli parin vuoden ajan Jamesbury Co.:ssa Worcesterissa ja sen jälkeen General Electric Co.:ssa kunnes jäi eläkkeelle 1976.

Toisen maailmansodan aikana Raatikainen palveli Massachusettsin rannikkovartiostossa. Hän oli erinomainen kivääriampuja ja kuului National Rifle Associationiin sekä Leominsterin Sportsmen's Clubiin.

Hän kuului paikalliseen eläkeläismiesten klubiin ja lauloi sen kuorossa.

Raatikainen oli palvellut 15 vuoden ajan, vuodesta 1950 lähtien, Workers' Credit Unionin johtokunnassa.

Hänen panoksensa paikallisissa suomalaisjärjestöissä oli tuntuva. Hän oli Urheiluseura Reippan pitkäaikainen jäsen ja oli painunut sen riveissä ja toiminut myös valmentajana. Viime vuosina hän oli

kuulunut vuotuisen Kesäjuhlan kenttä- ja rataurheilukilpailujen valmistelukomiteaan. Hän oli entisen Työväenyhdistys Saiman jäsen, ja oli kuulunut sen kuoroon, näytelmäseuraan ja Kesäjuhla-komiteaan.

Raatikainen liittyi Finnish-American Club of Saimaan 1947 kuuluen sen kuoroon ja näytelmäseuraan sekä sen opetustoimintaan. Hän oli palvellut seuran johtokunnassa ja oli toiminut useita vuosia sen metsänvalvojana.

Hän kuului Finnish Cultural Centeriin ja Suomalaiseen Kultaisen Iän Kerhoon.

Hän oli myös Raivaaja Publishing Companyn osakas. Hän oli palvellut yhtiön johtokunnassa vuosina 1980 - 1991, niistä yhdeksän sihteerinä.

Kaipaamaan jäi puoliso Aune E. (Mandel) Raatikainen; poika Carl H. Raatikainen, Holden; tytär Amy L. Souliere, Lunenburg; kuusi lastenlasta; kolme lastenlasten lasta; sekä serkku Lily Huhtala Fitchburgissa.

Veli George H. Raatikainen kuoli maaliskuun 2, 1992.

Fabian Raatikainen lahjoitti ruumiinsa Harvardin yliopiston lääketieteelliselle laitokselle tutkimustyötä varten.

Juontajana toiminut Tarmo Hannula, joka jätti FACS:n virkansa aikaisemmin tänä vuonna, avasi muistotilaisuuden seuraavien sanoin:

"Saiman Puisto ja Finnish-American Club of Saima on menettänyt henkilön, joka on

ansainnut tittelin Mr. Saima Park."

"Kaikki olivat tietoisia Fabianin rakkaudesta ja uudastuksesta Saiman Puiston hyväksi. Tuskin oli päivää, jolloin Fabian ei olisi pistäytynyt puistossa tehdäkseen siellä jotain tai vain katsellakseen ympärinsä."

"Useita vuosia hän toimi metsänvalvojana", Hannula jatkoi. Hän kertoi Raatikaisen uurastaneen saadakseen tien puiston metsikköön, ja "plan puistoon ilmestyi 'Fabian's Way' kyltti."

Hannula kertoi Raatikaisen huolehtineen haalin lämmittämisestä aivan viime aikoihin asti.

Hän totesi Raatikaisen olleen aktiivisti yli 70 vuoden ajan, Ihanneliitto ajoilta lähtien.

"Kaikki tämänkaltaiset tilaisuudet ovat surullisia, ja paanee kaikki suomalaisen perinteen säilyttämisestä kiinnostuneet ajattelemaan.

"Fabian edusti toista polvea, suomalaissiirtolaisten poika. Nämä tilaisuudet ovat muistutuksena minulle ja kaikille sukupolveni edustajille siitä, että aikakausi on päättymässä. Olen optimistinen, että nuoremman sukupolven joukossa on henkilöitä, jotka tulevat kantamaan suomalaisen perinteen soihdun.

"Uskon, että se miellyttäisi Fabiania.

"Teit osuutesi, Fabian, lepää rauhassa", Hannula päätti puheensa.

Hannula oli ilmoittanut läs-

näolijolle, että huonon terveytensä johdosta Aune Raatikainen ei voinut olla paikalla.

Raivaaja Publishing Companyn liikkeenhoitaja Jonathan Ratila piti muistopuheen.

Mainittuaan Raatikaisen elämää koskevat yksityiskohdat Ratila keskittyi puhumaan hänen toimistaan amerikkansuomalaisessa yhteisössä.

"Viime vuonna St. Cloud, Minnesotassa toimiva North Star Press julkaisi Aili Jarvenpan toimittaman kirjan 'In Two Cultures: The Stories of Second Generation Finnish Americans'. Kirjassa on 35 'tosia kertomusta', joiden kirjoittajat saivat lapsuudessaan kosketuksen niin suomalaisiin kuin amerikkalaisiinkin elintapoihin.

Ratila totesi näin olleen Raatikaisenkin kohdalla. Mutta yksikään kertomus ei ollut verrattavissa hänen kokemuksiinsa. Kirjan kertojista kaikki lähtivät "ajamaan amerikkalaista unelmaa", Ratila totesi, "ja vasta eläkevuosinaan ryhtyivät tarkastelemaan ja muistelemaan suomalaiseen kulttuuritoimintaan osallistumistaan."

"Yksikään ei kirjoittanut työskennelleensä pitkiä jaksot amerikansuomalaisten perustamisessa yhteisyrityksissä kuten osuusliikkeissä, kirjapainoissa tai luottoyhdistyksissä. Niiden 'toisen sukupolven' edustajien, jotka työskentelivät vanhempiensa perustamisessa ei-uskonnolli-

sisä intituutioissa, tarinat on jätetty kirjoittamatta; eivätkä he itsekään ole vaivautuneet niistä kirjoittamaan.

"Miksi he työskentelivät näissä yleishyödyllisissä järjestöissä? Eivätkö he olleet kiinnostuneita 'kunnan työpaikoista', niistä joissa voi ansaita tukkukaupalla rahaa?"

"Näyttää siltä, että ne, jotka työskentelivät yleishyödyllisissä amerikansuomalaisissa likeyrityksissä, eivät tehneet työtään rahasta; he olivat epäitsekäs joukko, kiinnostus toisten kohtalosta itsekkyyden sijasta motivoi heidän toimiaan."

Ratila kertoi Raatikaisen olleen 29-vuotiaan siirtyessään Raivaaja Publishing Companyn leipiin. Hän oli perheellinen ja parhaassa työntekijänsä oleva mies, ja valitsi etnisen sanomalehden, jonka tulevaisuus jo silloin tuntui olleen vaakalaudalla.

"Eipä juuri tavanomainen valinta toisen sukupolven keskiverto amerikansuomalaiselle. Mutta Fabian Raatikainen ei ollutkaan keskiverto amerikansuomalainen", hän kommentoi.

"Jotkut uskovat, että lapsen nimellä on vaikutusta siihen, millainen ihminen hänestä kasvaa. Jokaisella sukupolvella on vakionimensä; mutta jos nimi on hyvin epätavainen, muihin sulautuminen on vaikeampaa.

"Fabian Fjalar . . . En tiedä, miten nimet valittiin, mutta jatkuu sivulla 5

FABIAN . . .
jatkoa sivulta 4

ne ovat ainutlaatuisia. Ky-syyn kerran, oliko hänen ni-mellään mitään tekemistä Englannissa syntyneen Fabi-an Societyn kanssa, ja hän kertoi uskovansa niin.

"Hänen vanhempiensa osal-istuminen vuosiansadan alun amerikansuomalaiseen so-sialistiseen liikkeeseen oli melko varmasti vaikuttanut valintaan. Fabian Societyn pyrkimyksenä oli levittää so-sialismia rauhanomaisin kei-noin. Seura oli nimennyt itsensä roomalaisajan kenraali Quintus Fabius Maximuksen mukaan, joka oli voittanut Hannibalin yhteenottoa vält-tämällä.

"Nimi Fjalar puolestaan on ollut Johan Ludvig Runeber-gin samannimisestä Vikinki-kuninkaasta kertovan runon inspiroima.

"Fabian Fjalar kasvoi kodis-sa, mikä oli aktiivinen Työ-väenyhdystys Saimassa. Van-hat valokuvat kertovat hänen kuuluneen Ihanneliittoon, missä lapset oppivat suomea sosialististen aatteiden höys-tämällä.

"Mitä tahansa Fabian oppi nuoruudessaan, oli syynä sit-hen, että hän ei unohtanut suomalaisia juuriaan. Hän oli elinikänsä mukana suo-malaisuudessa.

"Jokin muu kuin materialis-mi ja itsekkyyks motivoivat Fabian Fjalaria.

Ratila kertoi suurten pula-vuosien tehneen Raatikaisen jatko-opinnot mahdolliseksi, ja siksi työskentely Raivaajan kaltaisessa yleishyödyllisessä kirjapainossa oli hänestä mielekästä. Motivaationa oli yhteisen edun hyväksi työskenteleminen.

Hän kertoi Raatikaisen vai-mon, tyttären ja pojan kun-kin työskennelleen jossain vaiheessa Raivaajan parissa.

Työ ei suinkaan aina suju-nut Raatikaisen toivomalla tavalla, Ratila totesi. "Olen pahoillani, että en ehtinyt tal-entaa Fabianin muistelmia siitä, miten hän koetti [1950-luvulla] panna alulle paina-jien ammattiliiton. Silloinen liikkeenhoitaja vastusti aja-tusta."

"Fabian Raatikainen työskenteli 23 vuoden ajan Rai-vaajassa; se oli hänen pisin työjaksonsa.

"Se aikajakso, vuodet 1942-1965, minä aikana hän tus-kin ansaitsi yhtä paljon kuin jos olisi etsinyt muuta työtä, oli kiireistä aikaa vapaaeh-toisareenoilla, suurin osa suomalaisuuden parissa.

"Raivaajassa työskentelyyn liittyy, ja on aina liittynyt, kaikkea muutakin kuin vain lehden tekoon liittyvät työt. Monet asiat tulevat hoidetta-vakseen, koska Raivaaja on ai-na toiminut amerikansuoma-laisena palvelumuotona.

"Fabian sai usein toimia puhujien ja lausujien auto-kuskina. Usein hän toimi fil-miprojektorin käyttäjänä.

"Hän uhrasi aikaansa Fin-nish-American Club of Sai-malle palvelen presidenttinä, laulaen sen kuorossa ja osal-istuen näytelmätoimintaan.

"Fabian Raatikainen oli kiin-nostunut amerikansuomalai-sen yhteisöstä monesta eri näkökulmasta. Olen koetta-nut tuoda esille joitain niistä syistä, joiden johdosta hän oli elinikänsä mukana yhteisön toiminnassa.

"Miten saada ihmiset kiin-nostumaan etnisistä järjes-töistämme on jatkuva kes-kustelun aihe. Muistelles-samme Fabianin elinikäistä panosta, sekä kokopäiväisenä työntekijänä että vapaaehtoi-s työläisenä, saamme todeta, että tällainen uhrautuminen on melko harvinaista. Se tuli hänen sydämeensä.

jatkuu sivulla 7

Wieno L. Taavitsainen

GARDNER, MA - Wieno L. Taavitsainen, 86, 376 Matt-hews St., kuoli syysk. 18, 1993 Wachusett Manor hoito-kodissa lyhyen sairauden murtamana.

Hän oli syntynyt syysk. 19, 1906 Gardnerissa Albin ja Rauha (Rantala) Taavitsaisen poikana ja asui paikkakun-nalla koko ikänsä. Päästyään Gardner High Schoolista hän jatkoi opintojaan Becker Junior Collegessa Worceste-rissa.

Edesmennyt oli työskennel-lyt sihteerinä entisessä Flo-rence Oil Co.:ssa ja entisessä Independent Lock Co.:ssa Fitchburgissa ennen kuin jäi eläkkeelle.

Kaipaamaan jäi kaksi veljeä, Eino ja Toimi Taavitsainen, joiden kanssa hän asui.

Sisko Alli Taavitsainen kuoli 1991.

Hautaus toimisto Smith, 69 Vernon St., toimitti hau-taamisen Wildwood hautaus-maahan.

Alvar J. Anderson

TOWNSEND, MA - Alvar J. Anderson, 79, 121 Main St., kuoli syysk. 16, 1993 Univer-sity of Massachusetts sairaa-lassa Worcesterissa lyhyen sairauden murtamana.

Hän oli syntynyt kesäk. 4, 1914 Vaasassa Suomessa John A. ja Mary (Berg) Ander-sonin poikana ja oli asunut Townsendissa 30 vuoden ajan. Hän oli Fitchburg High Schoolin kasvatti.

Edesmennyt oli työskennel-lyt ennen eläkkeelle jäämistä 18 vuoden ajan American Can Co.:ssa Fitchburgissa.

Kaipaamaan jäi puoliso Flo-rence E. (Copp) Anderson 55:ltä avioliittovuodelta; kol-me poikaa, Henry A. Ander-son, Lunenburg, John E. Ander-son, Fitchburg, ja Bill Ander-son, Townsend; kolme tytärtä, Dawn M. Lorden ja Diane L. Anderson, kumpikin Townsend, ja Kim Wojcuile-wicz, Ashby; 13 lastenlasta ja seitsemän lastenlasten lasta.

Hautaaminen Hillside hau-tausmaahan.

Karina Holm

HOLDEN, MA - Karina H. Holm, 83, 273 Highland St., kuoli elok. 26, 1993 Univer-sity of Massachusetts sairaa-lassa kotonaan saamansa sairauskohtauksen seurauk-sena.

Hän oli syntynyt Winchen-donissa Frank ja Aleksandra (Juhola) Sinervon tyttärenä ja asui myös Gardnerissa ennen kuin muutti Holdeniin 44 vuotta sitten.

Edesmennyt oli sairaanhoi-taja ammatiltaan ja oli suorit-tanut siihen tarvittavat opin-tonsa Henry Heywood Memo-rial Hospital School of Nur-sing oppilaitoksessa Gard-nerissa.

Hän työskenteli 30 vuoden ajan entisessä Holden District sairaalassa ennen kuin jäi eläkkeelle 1978. Hän kuului First Congregational seura-kuntaan ja teki vapaaehtoi-s työtä sen Corner Shopissa.

Kaipaamaan jäi puoliso Carl W. Holm 52:ltä avioliittovuoo-delta; tytär Edla K. Holm, Amherst; kaksi veljeä, Francis R. Sinervo, Palmer, ja Walter R. Sinervo, Monmouth, ME; ja yksi veljenlapsi.

Hautaus toimisto Miles, 1158 Main St., huolehti hautaami-sesta, mikä tapahtui Grove hautausmaahan.

Rakas tähtimme Saimi Aalto

os. Tenhunen

Syntynyt Värtsilässä Suomessa
Kuoli Atlantis, Floridassa elok. 21, 1993

Lähinnä suremaan jäivät
veljen ja sisaren lapset

Vaino Tenhunen perheineen,
Willowdale Canada

Pentti Tenhunen perheineen,
Scarborough Canada

Aira ja Howard Leavitt,
Canterbury, CT

Irene Vaananen perheineen,
Brooklyn, CT

Siunaustilaisuus pidettiin elokuun 21, 1993 Mack Stephenson hautauskodissa Lantana, FL:ssa ja haudattiin Pinecrest hautausmaahan Lake Worthissa. St. Andrew Luterilaisen kirkon pastori Pentti Mäki siunasi hänet viime lepoon. Tähtimme oli St. Andrew kirkon jäsen. Viimeiset kolme vuotta hän oli asunut Finnish American Rest Homessa, missä hän oli myös jäsenenä.

*Sinä uhrasit voimasi, kaikkesi annoit,
niin hiljaa vaieten taakkasi kannoit.
Sinä ansaitset kiitokset kauneimmat,
iki levon pyhän ja rauhaan.*

Kiitämmä Lepokotia hänelle pidetystä muistotilai-suudesta, pastori Mäkea kauniista puheesta sekä Mrs. Rajalaa lauluista sekä kaikkesta avusta, jon-ka hän antoi tähdillemme viime vuosina, Mack Stephensonin hautauskotiä meille antamasta hyvästä palveluksesta. Kiitos kaikille tavalla tai toisella osaa ottaneille.

Syvästi kalvaten
Omaisat

May Funeral Service

HAUTAUSTOIMISTO

RUSSELL W. MAY
Palvelusta Norwoodille ja
ympäristölle

85 Nichols St., Norwood, MA
Puhelin: 762-1509

Smith Funeral Home Inc.

Elden E. Bjurling
Douglas Stone
Directors

69 Vernon St., Gardner, MA
Tel. 632-0377

EDW. C. HALVORSEN, INC.

FUNERAL DIRECTORS

5310 Eighth Avenue, Brooklyn, N.Y. 11220

In continuous service to the community since 1849

The Robert H.

Auchmoody Funeral Homes

Main Street Fishkill, N.Y. Tel. 896-6166

NORDGREN

HAUTAUSTOIMISTO

300 Lincoln Street, Worcester, Mass.
Puhelin 852-2161

ARTHUR A. NORDGREN

Newton-Bartlett HAUTAUSTOIMISTO

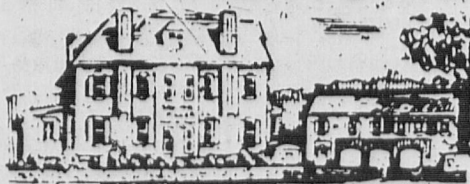
Tel. (603) 863-2113
42 Main St., Newport, N.H.

TILLINGHAST - Hautaus toimisto

Danielson, Conn.
Tel. 774-3284

Central Village, Conn.
Tel. 564-2147

SAWYER-MILLER FUNERAL HOMES

129 ELM ST., FITCHBURG

Howard J. Miller, Director

Phone All Branches 345-6778

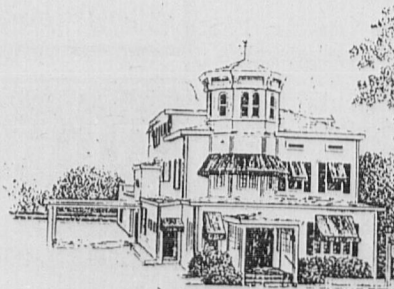
MOORCROFT HAUTAUSTOIMISTO

31 Myrtle Ave. Fitchburg, MA
Puh. 343-7137

Ystävällinen palvelu

PARKKAUSPAIKKA

Richard C. Moorcroft
Stephen R. Moorcroft

Bosc Funeral Home

85 Blossom Street, Fitchburg, MA

342-3635

Street level access

342-3645

John A. Bosc Sr.
Donald G. Dufault

John A. Bosc Jr.
Ina A. Davidson

Directors

Tulevia tilaisuuksia

Suomalainen Kultaisen Iän Kerho kokoontuu tiistaisin klo 2:00 ip. Elm St. Lähetyskirkon seurakuntasalissa, 264 Elm St. Kaikki tervetulleita!

Fitchburgin Kalevaisten suomenkielen kurssit syysk. 13. - marrask. 13. välisenä aikana. Kurssit maanantai-iltain klo 7-9 Kaleva Kodissa, 107 Mechanic St.

Grillattuja hampurilaisia ja hot doggeja Salon Huvilalla Fort Pondilla Littletonissa lauantaina, syysk. 25. p:nä klo 5:30-7:30 ill. Vanhajan pennimyyjäiset klo 7:30. Järjestäjä Maynardin Kalevan Naiset. Kaikki tervetulleita!

Tanssit Saiman Puistossa lauantaina, syysk. 25. p:nä klo 8-12 yöllä D. Wells Duon musiikin tahdissa. Järjestäjä FACS. Kaikki tervetulleita!

Finnish Cultural Center'n kirpputori ja leivonnaismyyjäiset sunnuntaina, syysk. 26. p:nä klo 9:00 aam.-1:00 ip. Workers' Credit Unionin pysäköintialueella, 815 Main Street. Tervetuloa pullakahville!

Kalevan Ritarit, Panun Maja #24, kokoontuu perjantaina, lokak. 1. p:nä klo 7:30 ill. Kaleva Kodissa, 107 Mechanic Street.

Spagetti-illallinen lauantaina, lokak. 3. p:nä Elm St. Lähetyskirkossa, 264 Elm St. Minestrone soppaa, salaattibaari, spagetti lihapullineen, leipää, kahvia, mehua ja kotitekoisia jälkiruokia. Ateriointi klo 5:00 ja 6:30 ill. Varausnumerot 354-5435 ja 345-7158.

Toinen vuotunen amerikkansuomalaisten taidenäyttely sunnuntaina, lokak. 10. p:nä klo 11:00 aam.-5:00 ip. Saiman Puistossa. Järjestäjä Keskuskomitea.

Petroskollainen tanssiryhmä Druzhba Dance Ensemble esiintyy sunnuntaina, lokak. 10. p:nä klo 6:00 ill. Fitchburg State Collegen Weston auditoriumissa. Tämän 11-17 -vuotiaista (30) nuorista koostuvan ryhmän paikallisenä sponsorina toimii kansantanssiryhmä Revontulet. Liput \$5.00. Niitä saa Raivaajan toimituksesta, 147 Elm St. ja postitse (postimerkillä varustettu palautuskirjekuori mukana) joko osoitteesta Lloyd Hannula, P.O. Box 500, Westminster, MA 01473 tai Joan Dow, 529 Main St., West Townsend, MA 01474.

Fitchburg ja ympäristö

Kirkollisia

Kultaisen Iän Kerho

Suomalaisen Kultaisen Iän Kerho aloitti syystoiminnan kokoontuen jälleen syyskuun 14 p:nä. Elm St. Lähetyskirkon seurakuntasaliin, 264 Elm Street.

Puheenjohtaja Anton Nopanen avasi kokouksen lausumalla kaikki tervetulleiksi.

Vieraita oli seurassamme Bertha Laaksonen Fitchburgista. Nopanen esitteli vieraan ja sen jälkeen sihteerini Irene Vilakari luki edellisen kokouksen pöytäkirjan, mikä hyväksyttiin yksimielisesti. Sitten laulettiin "America" ja "Maamme" laulut.

Nopanen tiedotti, että kesäloman aikana meidän jäsenemme Elna Smart, Mirja Jokinen ja Ruth Holm muuttivat sinne mistä ei palata. Heidän muistolle pidettiin hiljainen hetki.

Aune Luoma on Burbankin sairaalassa Fitchburgissa; Bertha Brandt on Mystic Nursing & Rehabilitation Centerissä Fitchburgissa, ja Vieno Leger menee University of Massachusetts sairaalaan Worcesteriin jalkaleikkaukselle.

Lahjoituksia tuli kerholle seuraavilta: Ethel ja Anton Nopanen \$10; Mirja Jokisen muistolle, Ethel ja Anton Nopanen \$10; Ruth Holmin muistolle, Henni Lappalainen \$10; Ruth Holmin muistolle, Annan Niemi \$10; Ruth Holmin muistolle ja Miriam Orava \$10; miehensä Toivon muistolle.

Lahjoituksia kahvipöytään

tekivät: Henni Lappalainen, Lula Björbacka, Irja Alitalo, Miriam Orava, Taimi Olkkola, Anton Nopanen, Elsie Desjardin, Irene Vilakari, Tyyne Sälö, Aune Kärkkäinen, Einar Heino, Mr. Mrs. Ahlfors, Anna Niemi ja Helvi Fiskaali.

Syntymäpäiväänsä tällä viikolla viettää Onerva Lavejoy. Hänelle laulettiin "Happy Birthday".

Sitten siirryttiin ohjelman puoleen, minkä esitteli Kaija Pesonen.

Anton Nopanen aloitti ohjelman soittamalla kolme kaunista valssia ääninauhalta. Anna Niemi esitti hauskat "Mun eukkoni on maalla" ja "Onkipoika".

Kaija Pesonen lauloi "Kotimaani ompi Suomi" ja "Satunmaa".

Sitten Nopanen soitti veljensä lauluja ääninauhalta Humppa Poikien säestyksellä. Anton Nopanen sitten lauloi "Savolaisten laulun", "Leivo", ja "Kymmenenvirran maa". Nopasen veljeksillä on hyvät laulun lahjat.

Neima Johnson säesti Pesosen ja Nopasen laulut.

Sitten siirryttiin herkullisen kahvipöydän ääreen.

Mildred Heino

Kirje toimitukseen

Hyvä toimitus,

Kiitos kaunis! Yllätyksien yllätys! Tuli tieto, että voitin palkinnon, \$100 Bond. Se oli elämäni ensimmäinen, josta olen kiitollinen.

Toivon hyvää jatkoa eteenpäin lehdelle ja toimitsijoille. Jatkan niin kauan kun jaksan lehteen kirjoittaa. Kyllä minun tyttäreni Beatrice Meyers jatkaa sitten, kun minun voimani loppuvat.

Hyvää kesän loppua!

Plan meidän haalitoimintamme on täydessä käynnissä. Kokous on lokakuun 6 pv. kello 3.

Kiitos kaunis
Elizabeth Rengo
New Port Richey, FL

Tanssit
Saiman Puistossa

Lauantaina
syysk. 25. p:nä
klo 8-12 yöllä

D. Wells Duo
soittaa

Kaikki tervetulleita!
Finnish American Club of Saima

Järjestämme matkoja
Floridaan ja
Suomeen ja
minne tahansa maailmassa

Puhumme suomea

GIT MATKATOIMISTO

69 Main St. Leominster
Puh. 537-4536

Bethelin Seurakunnan ja Elm Streetin Lähetysseurakunnan yhteiset suomenkieliset

HENGELLISET SYYSJUHLAT

vietetään lauantaina ja sunnuntaina, syysk. 25 ja 26 p:nä

Kokoustilaisuudet pidetään seuraavasti:
Lauantaina klo 2 i.p. Elm St. Lähetyskirkossa
Lauantai-iltana klo 6 Kalevi ja Katarilina Kopsalan kodissa, 499 Turnpike Road, Ashby, MA
Sunnuntaina klo 2 ip. Elm St. Lähetyskirkossa

JUHLAPUHUJA Ritva-Liisa Sabottka New Yorkista

Musiikkia ym. ohjelmaa runsaasti...

Kahvitarjoilu lauantaina klo 4:30-6:00 ip.

Kalevi ja Katarilina Kopsalan kodissa.

Olette sydämellisesti tervetulleita!

Kaikenlaisia vakuutuksia... Puhutaan Suomea

NIEMI
INSURANCE
AGENCY, INC.

135 Main Street, P.O. Box 449
Välitetään myös kiinteistöjä

Westminster, MA
Puhelin 874-2921

HUHTALA OIL CO.

5 MAIN STREET, EAST TEMPLETON

- Our own service department to our customers
- New customers always welcome
- Our third generation

CALL 632-1221

Our service area is from North Rutland to Orange

LYDON & HAASE CO.

209 Fulton St., Norwood, Mass. 02062 Ph. 769-0719

KAIKENLAISIA PUTKITÖITÄ ja LÄMMITYSLAITTEITA

Kylpyhuoneita ja keittioita uudistetaan - Taluskoneita, Amana jääkaappeja ja pakastimia, Kitchenaid astianpesukoneita

Henry J. LeBlanc Insurance Agency, Inc.

Täydellinen vakuutuspalvelu
KIINTEISTÖ - IRTAIMISTO

KODINOMISTAJIEN
AUTO - PALO - HENKIVAKUUTUKSIA

376 Summer St.
Fitchburg, MA
Puh. 343-4853

Eino E. Niinimäki Kevin D. Nivala
SUOMEA PUHUVIA VIRKAILIJOITA

NORTH **SUBARU**
END **MAZDA**
ISUZU

SUBARU-MAZDA
757 Chase Road, Rte. 13, Lunenburg
(508) 582-4911

ISUZU
525 John Fitch Highway, Fitchburg
(508) 345-1011

TERVETULOLO YSTÄVÄT
ALICE & EUGENE HEIKKILA

Bethel-seurakunta

Suomenkielinen radioharrastus HYVÄT UUTISET lähetetään joka sunnuntiaamu asemalta WEIM, Fitchburg, klo 8:45 aam.

Viikottaiset rukouskokoukset KODEISSA.

Kyselyjä seurakunnan toiminnasta voi tehdä soittamalla puh. 343-9659.

Syyskuun 25. ja 26. p:nä Ritva-Liisa Sabottka tulee pitämään kokoussarjan Elm St. Lähetyskirkossa. Kokoukset kello 2:00 i.p.

Tervetuloa!

Elm St.
Lähetysseurakunta

Jumalanpalvelus sunnuntaisin klo 9:30 aamulla. Pastori Phillip Meher saarnaa. Pikkulapsille järjestetty hoito jumalanpalveluksen ajaksi.

Kellokuoro kokoontuu maanantai-iltain klo 7:00.

Kirkkokuoro harjoittelee tiistai-iltain klo 6:45. Hartaus-tilaisuus klo 7:00.

Lauantai-iltain klo 6 - 7 kirkko on avoinna rukoilua ja mietiskelyä varten.

Messiah Lutheran srk

Sunnuntaina, syysk. 26 p., klo 9:15 aam. sunnuntaikoulu. Klo 9:15 aikuisten raamattu luokka. Klo 10:30 englanninkielinen ehtoollis-jumalanpalvelus. Pastori Hintze. Klo 4:00 iltap. urkukonsertti seurakunnan 100-vuotisjuhlan johdosta. Uruissa tri Robin Dinda Fitchburgin valtion yliopistosta. Kahvitarjoilu jälkeen.

Huom! Guild aloittaa kuukausikokouksensa maanantaina, syysk. 27, klo 7:30 ill. mm. videolähetystyöstä ja suunnitellaan tulevan vuoden työt. Kaikki tervetulleita!

Finlandia Foundation

Boston Chapter

ARLINGTON, MA - Finlandia Foundationin Bostonin jaosto aloittaa syyskautensa kokoontumalla sunnuntaina, syyskuun 26. päivänä klo 3:00 iltapäivällä St. Paul Lutheran kirkossa, 929 Concord Turnpike (Rt. 2).

Suomi-koulun opettajat Sini Harjunmaa ja Helena Niiva-Sawyer kertovat suomikoulu- laisten viimekesäisestä kulttuurimatkasta Pietariin, jonne heidät oli kutsuttu Inkerin Liiton vieraina, sekä toisesta Suomessa vietetystä viikosta.

Johtokunnan jäsenet huolehtivat kahvitarjoilusta. Päivi Rätty-Rodriguez ja Leila Lakanen järjestävät lapsille askartelua kokouksen ajaksi.

FABIAN . . .
jatkoa sivulta 5.

"Miten siirtää se sukupolvelta toiselle? Onko se siirrettävissä?"

"Vaikea sanoa. Fabian tunsi itsensä. Hän tiesi, millä oli merkitystä. Hänen suurin perintönsä on muistaa hänen elämäntyönsä ja uhrautumisensa hänen uskomionsa aatteiden hyväksi.

Ratlla muisteli, miten Raatikainen ei isotellut omilla atteillaan ja teoillaan. Hän osallistui suomalaistoimintaan, koska hän piti sitä merkityksellisenä. Samalla hän kuitenkin ymmärsi, että kaikki eivät suinkaan voineet olla samalla tavalla kiinnostuneita.

"Ydin kysymykseksi jää Fabianin elämää tarkasteltuna, onko tällaisella elinikäisellä uhrautumisella juurensa jo varhaislapsuudessa? Elämäkokemukset joko kannustavat tai murskaavat sellaisen kehityksen. 'Fabianin' tapauksessa kehitys on ollut asteittaista, sellaista mikä vaatii pitkäjähtäimen uhrautumista.

"Muistamme Fabianin sydämellisyydestään, auttavaisuudesta, huumorintajuistaan, iloisesta luonteestaan ja lainmukaisuudestaan."

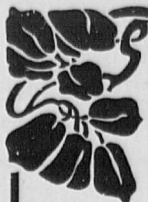
Raatikainen ei menettänyt huumorintajuunsa sairaudestaan huolimatta. "Koska nuoruusvuosinaan hänellä ei ollut ollut tilaisuutta opiskella yliopistossa, viime vuosina hänellä oli ollut tapana kertoa ystävilleen aikovansa lahjoittaa ruumiinsa Harvardin lääketieteelliselle laitokselle, koska hän oli aina halunnut mennä Harvardiin."

Ratlla päätti puheensa mainitsemalla, että vaikka Raatikaisen kamppailu on ohitse, hänen henkensä yhä elää inspiroiden meitäkin antautumaan uskomuksillemme.

Puhetta seurasi Sibeliuksen musiikki ja FACS:n rahastonhoitajan Miriam Lehdon luekmat kaksi runoa. Sekä Saiman että klubin näytelmiä vuosia johtanut Lehto muisteli myös Raatikaisen roolia niin näyttämöllä kuin lavan takanakin.

Elm St. Lähetyskirkon pastori emeritus William A. Sumner piti loppurukouksen.

Kahvitarjoilu seurasi muistotilaisuutta, minkä järjestelyistä vastasi hautaustoimisto Bosk.

Parhaat onnittelumme Sinulle

Arvo Rantala

70-vuotissyntymäpäivänäsi

syysk. 26, 1993

*Sisarussarjan kuudentena
syntyi Arvo syksysäänä
siskoja välissä kaksi
sai vielä veljen viidennen
jälkeen vuoden yhdeksän.*

*Luojalta lahjakst sai käden taidot
ja rikkaudeksi pään aivot.
Lapsena kuunteli, katseli, tutkiskeli
kaikki selväksi pohditskeli.*

*Ei löydy kojetta, konetta
miten se syntynyt on,
hellittämättä hän voimlaan
tietämään tulee mitä se "syönyt" on.*

*Myös rikkaudeksi elämän tään
sai pojan ja tyttären lapsekseen,
aikuisiksi ovat jo varttuneet
ja tsälle eläkevuodet karttuneet.*

*Näillä sanolla onnittelen ja
siunattuja vuosia toivotellen,
vaimosi Hely*

Tomi ja Tracy Rantala, Seattle, WA
Karin Rantala, Fitchburg
Sukulaiset
Taimi ja Eino Salo, Florida
Antero Salo, New Hampshire
Joyce ja Alpo Salo perheeseen, Fitchburg
Aino ja Francis Marcotte & Michelle, Kalifornia
Eini ja Martti Rantala & Jaakko, Fitchburg
Marjatta ja Bill Atherton, Ashby
Juhani Rantala, Ashby
Sandy ja Jorma Rantala, Ashby
Anna-Liisa ja Toivo Rantala, Ashby
David ja Mari-Ann Rantala & Jeremy ja Dustin, Ashby
Allan ja Darlene Rantala & Jenna
Terttu ja Charles Pekkola, Florida
Raymond ja Betty Pekkola, Clinton
Diane ja Donald Lampi, Florida
Tammy ja David Lampi, Florida
Tellervo ja Raimo Nikunen perheeseen, Florida
Vieno ja Topi
Anne ja Mike
Heidi ja Scott DeLorme
Erkki ja Kathy Tornikoski perheeseen, Fitchburg
Veikko ja Sirkka Honkala & Eric, Ashby
Leonard ja Jean Green, Seattle, WA
Martin ja Randi Braune, Seattle, WA

Asta ja Arvo Peltokangas perheeseen, Fitchburg
Taimi ja Jaakko Marttinen
Mr. ja Mrs. Eino Schwartz
Taimi ja Esko Ojanen ja Ann & Marjorie, Ashburnham
Pirkko ja Veikko Salonen, Fitchburg
Terttu ja Tuure Isokungas & Olavi ja Henry perheeseen
Karl ja Ritva Mäkelä, Holden
Olavi ja Pirkko Ammesmäki, Ashby
Valto ja Anja Liedes, Fitchburg
Valto ja Helvi Virtanen, Ashburnham
Touko ja Hella Salonen, Westminster
Armas ja Barbara Kaukoranta, Fitchburg
Edward ja Seija Nummelin, Worcester
Lydia ja Antero Nikunen, Florida
Alli Ylitalo
Hanna ja Jaakko Luuri
Ester ja Oiva Vanamo

Helena ja Mikko Talviharju, Fitchburg
Kaija ja Mikko Pesonen & Jari, Clinton
Liisa ja Arvo Kouvo
Laina ja Martti Peltola, Lunenburg
Rauha ja Walter Torni
Ellen ja Weikko Hill
Ritva ja Jack LeMieur
Lisa ja Bob King
Kim ja Shawn Connor
Cathy ja Jim McCarthy
Val ja Ann Coppola
Liz ja Steve Mammone perheeseen
Helen Pucillo
Janet Coppola
Mary Kumpula
Aune Kärkkäinen
Kaarina Mäki
Henni Lappalainen
Raija Olkkola
Elli Jokela
Rauni Cote
Helvi Järvelä
Helen Heikkilä perheeseen
Elna Seney
Eila Rantakytö
Marita Cauthen
Tyyne Sälö
Elvie ja Tauno Hagelberg, Ashburnham
Billy & Barbara Hagelberg, Ashburnham
William ja Eila Isaacson, Friendship, Maine
Carpenters Union Local #107
Bernard ja Viola Autula, Westminster
Hilja Rantala
Lempi Aunio
Hilja Koski
Eila Nousuniemi
Helvi ja Yrjö Eskelinen
Jonathan Ratila
Mr. & Mrs. Jouko Vileen, Florida
Suomessa
Aino Rajala
Laila ja Pauli Aaltonen
Pekka ja Hilikka Rajala perheeseen
Arto Rajala ja työt
Raivaaja Publishing Company

Yht. \$149.00

The Finnish-American

RAIVA AJA

Tummu of Tokola

"Tummu of Tokola" is a story, from Oskari Tokola's 1953 book *Lapsuuteni muistoja (Memories of My Childhood)* which was published in Finland to commemorate his 80th birthday. Tokola was born in 1873 and died in 1963.

"Tummu of Tokola" has been translated for Raivaaja by Roy Helander.

A very strong spiritual awakening swept through Bothnia in the middle of the 19th century and a bit later. It was divided into three main groups: in the north, the Laestadians, in the Kalajoki valley the so-called pietists (*körttiläiset*) and in the Perhonjoki and Lestijoki valleys, the Hedbergians. The Laestadians had less support in Bothnia except along the Kala and Pyhä river valleys. Pietism, however, had spread into these valleys widely and there also were pietists in Hanhineva and Rättyä, the northernmost villages of Kannus.

There were differences in these three sects in Christian teachings, but in their central theme they were the same: each sect did its utmost to get people to admit their sins which would then lead to improvement in their daily life. And to cause man to an admission of his sins, each sect used strong words and the eternal torment of hell, which would be each man's fate if he did not confess his sins and turn over a new leaf.

One of the most forceful preachers in the Perho river valley and its environs was Blind-Aapa who came from Halsua. He had had no for-

'Värttinä' coming on tour!

Green Linnet Records has announced the itinerary of the U. S. tour later this fall of Värttinä, Finland's folk megastar of the '90s.

The tentative schedule is as follows:

Nov. 20 - Paine Hall, Harvard University, **Cambridge (MA)**

Nov. 21 - Mountain Stage, **Charlestown (WV)**

Nov. 22 - The Birchmere, Alexandria (VA)

Nov. 23 - Chestnut Cabaret, **Philadelphia (PA)**

Nov. 26 - La Zona Rosa, **Austin (TX)**

Nov. 27 - **Los Angeles (CA)**, location to be announced

Nov. 28 - Backstage, **Seattle (WA)**

Nov. 30 - Great American Music Hall, **San Francisco (CA)**

Dec. 2 - Cedar Cultural Center, **Minneapolis (MN)**

Dec. 3 - Kentucky Center for the Arts, **Louisville (KY)**

Dec. 4 - Convention Center Auditorium, **Dayton (OH)**

Dec. 5 - Old Town School of Folk Music, **Chicago (IL)**

Dec. 6 - Jake's, **Bloomington (IN)**

There may be a performance in New York (NY) on Dec. 8.

All dates are subject to last minute changes.

Illustration by Velkko Vionoja

mal schooling and was thus untaught, but he had the influential gift of preaching.

I remember that he spoke at my home at least twice at a so-called revival meeting and once he spent the night with us. He and his gifts were accepted by the local clergy, at least Vicar Sjöblom of Kannus invited Blind-Aapa to speak at the evangelical festival held in the birch grove of the parsonage along Ammänoja.

Blind-Aapa happened to come to our home because my father's mother, who was known in the village as Tokolan Tummu (Grannie Tokola), was one of the most forceful members of this Hedbergian movement, who could speak out her thoughts, even though she did not consider herself a preacher.

That it could bring about improvement in the manner of living, perhaps even foster family harmony, must be considered one of this revival movement's assets. However, on the other hand, we have totally forgotten the mental illness that was caused by the revival's constant emphasis on hell-fire and eternal damnation among many of the simple folks. The cases were not rare, and often appalling and sometimes demanding human victims.

Antti Sikala in Ullava was the owner of a fairly prosperous small farm. He was still a young and strong farmer who had a wife and two or three children. His family life was as peaceful and happy as the life of a small farmer in an out of the way parish like Ullava could be at that time.

Antti had also been awakened by the revival and had acknowledged his sins. The reactions were strong in such a strong personality. Of course, Antti had not led a sinful life, rather he had tended his farm, loved his wife and children more than most. But sin, as it was described to him and as he now understood it was something different; something into which he had been begotten, born and

which he had experienced in many ways in his life. According to his understanding, this load of sin had grown so large and so heavy that he could no longer be forgiven, rather the onus would sink him into hell's deepest chasm and hottest fires.

Under such a load of sin, he set out one morning to sow his field. As he strewed the seed, according to his own later explanation, he saw a giant black bird flying towards him, then into his mouth and down into his stomach, where it began to tear at his heart. It not only tore at him, but began to speak and judge him for his sinful life, urging, then demanding, that he end his life, the sooner the better. And not only his own life, but that of his wife and children, whom he, said the bird, had led on the road of sin and whom he had begotten in sin.

Antti in one moment had become a dangerous madman. Returning home he threatened to obey the internal demands, his wife fled to the neighbors for help and Antti was bound in ropes by force. Not only his wife and children, but the entire village was aghast. No one knew what to do. One thing seemed clear: that Antti was possessed by the devil. Didn't the Bible contain stories of evil spirits dwelling in people?

But no one knew where to turn. Finally someone remembered that there was a seer, Ukko Hatamaa, who lived in Piippola, who had performed amazing feats. Antti was rushed to Hatamaa, but there was no help. Rather the voice inside him grew louder. The strong victim almost got free, for in a fit he broke the cords binding his arms. Antti was subdued by force, the prison official was fetched, and he put Antti in handcuffs, which were attached to strong chains which were then hasped to the wall.

The situation grew worse. Should he be sent to the madhouse, that was one pos-

sibility. But his wife and the relatives opposed that. Then someone said: "There's Tokolan Tummu who lives in Viirrekylä in Kannus who has done wonders through the power of faith."

I well remember the moment when they came to fetch my grandmother; I recall how she inquired of the man's present state of mind and the reasons behind it. She became assured that it was a question of Father Satan and his power, and she was willing to go where she could do battle against the archfiend.

On her return my grandmother told us the whole story. She said the man's state was horrifying. At first he refused to listen to her. But she did not relent, but prayed and spoke of God's great grace which has forgiven the greatest of sins and of which grace he had received his share.

Tummu stayed at Sikala for a whole week. At first there seemed to be no improvement in Antti's state of mind. He insisted that his heart was so lacerated that it would not hold God's word. When Tummu read and spoke, the words would run out and the black bird which lived there made forceful counterarguments to all that she proposed.

Finally there was a turn for the better in Antti's state of mind. He said his heart was healing enough to accept and hold what Tummu was saying. But then the heart began to leak, drop by drop, what had been gathered there seeped out and soon it all had trickled out, until nothing was left.

But Tummu did not give up; she knew how to soothe and support the man who had lost all hope. He began to calm down by the weekend. He took food which he had refused for two weeks, for the voice had told him to take his life by starvation if no other way was available. Antti began to talk with his wife and children, thanking God that

he had received God's grace and had become as other men.

Saturday arrived and the sauna was heated by habit. Tummu ordered that Antti was to be taken to the sauna, his black beard which had grown long shaved off, he was to be washed and dressed in clean clothes and he must be allowed to thus start his new life.

The wife and relatives were fearful and opposed having him set free of his chains. To calm his wife, Antti offered to stay chained to the wall for some time yet. But Tummu was adamant. She ordered them to fetch the prison official, open the handcuffs and set the man free. She would be responsible that nothing would happen.

The official came, unlocked the handcuffs and set the man free. Tummu took the irons and threw them into the corner. "Satan was bound up and we have been freed. Since Christ freed mankind from the chains of sin, no one is any longer a prisoner."

That was the happiest Saturday that home had ever witnessed. Tummu stayed at Sikala for a few more days to ensure that all was over and that Antti had truly gotten over the worst of it. But still, as Antti said, the black bird who had chosen his heart for a nest, had not left entirely but still raised counterarguments. Its voice was weaker now, to be sure, and he could topple its positions, but it was not certain that the bird might one day again hold the upper hand. Tummu urged Antti to go from pastor to pastor to speak with them and thus strengthen his faith.

Antti took her advice and travelled from one parsonage to another, seeking reinforcement for his faith. Then one day he came to our home to see Tummu. He said that the pastors had not been able to give him anything of value or to help him. They had spoken, of course, but their talk was so mild and removed from his everyday life, that the evil spirit which still dwelt in him did not take notice and its arguments grew stronger. It was entirely different when Tummu spoke. Then the inner voice grew still and mute. Its arguments rebounded from the strong faith that was Tummu's.

Antti stayed with us several days and then returned home. Grandmother went to see him once more after which life at Sikala returned to its former happy state. Antti was gifted and strong of nature once he found himself and attained his spiritual balance. But the man nearly collapsed and became a victim of a spiritual sickness which, led in the wrong way by the influence of a religious revival, raged in Bothnia during the last half of the 19th century.

Trace threads of cultural identity at LA's Scandinavian Festival

SANTA MONICA, CA - The patchwork quilt of cultural diversity that makes up Los Angeles will highlight one of its brightest corners when the American Scandinavian Foundation of Los Angeles (ASFLA) presents its 11th annual Festival on Saturday, October 9. This colorful event celebrates the customs and heritage of Scandinavia through a wide variety of foods, folk dancing, costumes and music.

Proceeds will benefit the ASFLA's Scholarship Fund, from which four scholarships are awarded every year to Los Angeles-area university students.

For the third year in a row, the landscaped outdoor courtyard of Santa Monica's MGM Plaza, formerly known as Colorado Place, will be the festive locale. An attraction for anyone with an interest in Scandinavian culture regardless of national background, the 1993 Festival will be accented by a parade of national costumes from all five Scandinavian countries (Denmark, Sweden, Finland, Norway and Iceland).

A children's corner of Scandinavian delights and enter-

tainment further illustrates the appeal to all age groups. The Festival's fabric will be made up of traditional foods from each country, folk dancing, an artisan's marketplace and a raffle. This year's raffle features two grand prizes: An SAS trip for two to Scandinavia as well as a luxury seven-day cruise aboard the S.S.C. Radisson Diamond.

Admission is a \$3 donation for adults with children under 12 admitted free. Festival hours are 10 a.m. to 6 p.m. with ample free parking available at the venue. The address is 2425 Colorado Ave., Santa Monica.

For recorded Festival information, call (213) 661-4ASF.

The American Scandinavian Foundation of Los Angeles is a non-profit educational and cultural organization promoting Scandinavian contributions - historic and contemporary - to the fabric of American life. And the fabric of the foundation includes not only people whose ancestry links them with the five Scandinavian countries, but also people who have a connection to Scandinavia via education, travel, business or the arts.

Originally founded out of a national organization in 1939, the Scandinavian Foundation of Los Angeles became autonomous in 1983 when it was necessary for the parent organization to restructure. Governed by an 18 member Board of Directors and assisted by many volunteers from the general membership, ASFLA prides itself on a generous scholarship program funded through activities and fund-raising events. An on-

turn to LA FESTIVAL page 12

Pirjo Silen, left, and Liisa Chanoff in their Wayside Caterers kitchen where they recently prepared 30 pounds of Finnish pastries for Renny Harlin's wedding.

Renny wants the best Wayside Caterers tapped

MARLBORO, MA - The Marlboro catering firm Wayside Caterers was retained to provide Finnish pastries for the wedding of actress Geena Davis and director Renny Harlin that took place Saturday in California's wine country.

Liisa Chanoff and Pirjo Silen, who operate Wayside Caterers, shipped last Thursday via Federal Express 30 pounds of *Karjalan piirakkas*, Runeberg's Tarts and other Finnish delicacies to a caterer located in Santa Monica.

Davis, who starred in the films "Thelma and Louise" and "A League of Their Own" and won an Academy Award in 1989 for her role in "The Accidental Tourist," married Harlin, a native of Finland, at the ruins of an old winery at a Northern California Ranch near Sonoma.

The three-day event was attended by leading Finnish

and Hollywood celebrities who were shuttled to the ranch with limousines and minibuses. According to newspaper reports the final bill for the wedding totaled \$700,000.

Harlin is best known for his action movies such as the summer blockbuster "Cliffhanger," "Die Hard II" and the horror movie "Nightmare on Elm Street 4".

And how did the Wayside Caterers get into the picture? Well, Harlin had hired a Los Angeles-based Finnish chef Ari Nieminen to coordinate the wedding, because he wanted to see Finnish foods on the menu.

Nieminen contacted Anna-Maija Tantt, a Finnish food writer who had recently interviewed him for the publications *Hyvä ateria*.

Nieminen wanted to know where on this continent the best *piirakkas* are made. And since Tantt has also inter-

viewed Chanoff and Silen, and had tasted their delicious products, she immediately recommended them. Nieminen wasted no time in contacting Wayside.

"He ordered hundreds of *piirakkas* without telling us what was the occasion," Chanoff told Raivaaja.

Chanoff and her partner found out only few days prior to shipping that the order was for the Davis/Harlin wedding and that some of Hollywood's greatest would be feasting on their specialties.

Nieminen asked if they could accompany the food to the west coast and give a helping hand since he was in the midst of moving to New York City.

"We had to decline due to other commitments," Chanoff explained.

Well, who knows, maybe this could be the beginning of a great friendship . . .

Welcome back

Our fall season will start Sunday, September 26, at 3 p.m. at our usual meeting place, St. Paul Lutheran Church, 929 Concord Turnpike, in Arlington, Massachusetts.

This past summer, students from our Suomi School, accompanied by their teachers, Sini Harjunmaa and Helena Niiva-Sawyer, were invited to spend a week with Inkeri Liitola in Pietari. For our opening program, Sini and Helena will give us a running account of this exchange program and the second week which they spent in Finland.

Arja Walker collected clothing, shoes, etc., from the Boston area for the "friendship school." Finnair chartered these goods on the same flight, with portage provided by Sini.

Their report on this unique experience promises to be most informative.

Members of the board will be in charge of the coffee table

following the meeting. Liisa Rossetti is continuing as Chairman of the Hospitality Committee and is always looking for helpers and bakers for future meetings. Anyone wishing to participate can sign up on her bulletin board at the next meeting.

As usual, Päivi Rätty-Rodriguez and Leilo Lakanen will be in charge of children's activities in the lower hall during the meeting. They usually assist them in making crafts appropriate to the season.

Directions to St. Paul's

The church is located on the west-bound side of Route 2. Coming from the WEST, take the PARK AVE/BELMONT EXIT, cross left over Route 2, take a left onto the Route 2 west-bound access road. Coming from the EAST, take

the PARK AVE/BELMONT EXIT onto the west-bound access road.

The closest public MBTA station to the church is ALEWIFE, the last stop on the Red Line. If you are planning to take the T, call Marja-Terttu Meharry at 617-862-1260 and she will arrange for a pick-up at the Station.

International Festival

The second International Festival will be held this year at the Bayside Expo Center in Boston, November 18 to 21. Last year it was at the World Trade Center. It was so well attended that this year it will be at the larger Expo Center to accommodate the overflow crowds. There will be Cultural exhibits, an ethnic foods section, and a marketplace.

Our Finlandia Foundation

ethnic foods booth will be headed by Asta Robillard. She is asking Chapter members, especially those with native costumes, to help her at this well-patronized booth. Volunteers will also be needed for the Cultural booth. You may sign up for even a couple of hours, or longer if you wish.

Contact any of the following to sign up or for further information: Mimmu Hartiala-Sloan (508-456-8295); Maija Mård (508-582-7717); Carol Parssinen (617-646-7815); Asta Robillard (508-747-0864).

More Volunteers Needed

This is beginning to look like a "Help Wanted" column, but, honestly . . . Our traditional Christmas program has always featured the children of

our members. This year will be no exception. Päivi and Leila would sincerely appreciate help in preparing the youngsters for their presentation. Please call them at 617-776-3705 (Päivi) or 617-335-6627 (Leila).

Preservation of Finnish Culture

This summer the following youngsters participated in Finnish cultural events and studies at *Salolampi* - Emma Selin and Anna-Laura Hartiala-Sloan; *Finnish Seminar in Helsinki* - Martti and Eva-Jo Hartiala-Sloan; *Scout camp in Lapland* - Riku Hartiala-Sloan.

In Memoriam

Ruth Holm of Fitchburg, MA August 28, 1993.

Tentative Schedule for 1993-94

Sept. 26 - Chapter Meeting: Account of Inkeri Trip by Sini Harjunmaa and Helena Niiva-Sawyer.

Sept. 30 - Board Meeting: Linda Lindell.

turn to BOSTON page 12

Finlandia Foundation Boston Chapter

Fabian Raatikainen

continued from page 1

seems to be destined to go to work."

But starting work during the Depression wasn't easy. Jobs were not easy to come by. He picked apples at a local orchard; he found employment from 1936 to about 1940 at the former Independent Lock Co. in the Cleghorn section of the city. The following year he landed a job as a tool setter for a company in Worcester.

On January 9, 1942, Raatikainen came to work for Raivaaja Publishing Company at our old 48 Wallace Ave. location. He stayed with us for 23 years, until July 1965, leaving after the pressroom and printshop were phased out.

He then went to work as a machinist for the Jamesbury Co. in Worcester. In 1967 he started work as a machinist at the General Electric Co. here. He retired from GE in 1976.

Raatikainen served with the Massachusetts State Guard during World War II. An expert rifleman, he was a member of the National Rifle Association and the Leominster Sportsmen's Club and its rifle team.

He was a member of the International Union of Electrical, Radio and Metal Workers, Local 286.

He was a member of the Retired Men's Club and its chorus.

Raatikainen was a former director of Workers' Credit Union, serving on the board for over 15 years beginning in Nov. 1950.

His list of volunteer activities in the local Finnish community is a lengthy one.

He was a long-time member of the Reipas Athletic Club where he had been a champion wrestler and coach. In more recent years he was a member of the committee for the annual Summer Festival track & field meet.

He was a member of the former Finnish Labor Society Saima, participating in the society's chorus, dramatics group and Summer Festival committee.

Joining the Finnish-American Club of Saima in 1947, Raatikainen was active in its chorus, dramatics group, and educational activities. He was a former director and he served for many years as Saima Park's tree warden.

He was a member of the Finnish Cultural Center at Fitchburg State College and

the Finnish Golden Age Club.

He was also a Raivaaja Publishing Company shareholder. He served as a director of the company from 1980 to 1991, nine of these years as secretary of the corporation.

He leaves his wife of 56 years Aune E. (Mandel) Raatikainen of Fitchburg; a son, Carl H. Raatikainen of Holden; a daughter, Amy L. Souliere of Lunenburg; six grandchildren, three great-grandchildren and a cousin, Lily Huhtala of Fitchburg.

A brother, George H. Raatikainen, died on March 2, 1992.

Fabian Raatikainen donated his body for medical research to Harvard Medical School.

Serving as master of ceremonies, Tarmo Hannula, who retired from his FACS posts earlier this year, opened the memorial service at Saima Park with the following remarks:

"Saima Park and the Finnish American Club of Saima have lost a person who deserved and was rightfully called Mr. Saima Park.

"Fabian's love and dedication for Saima Park was evident to everyone. Hardly a day passed that Fabian did not make a trip to do something at the park or to just walk and look around.

"For years he was the Tree Warden. Fabian's project to build an access road into the wooded area of the park soon had a sign 'Fabian's Way.'

"The furnace that heats this building is a combination wood and oil fired unit.

Fabian volunteered after the hall was opened to feed wood into the furnace, so the Finnish American Club of Saima would not have to spend money for oil during the cold weather, Fabian made several trips a day to stoke the furnace. This task he continued as long as he was able.

"Fabian should not be remembered for the years of his crippling ailment, he should be remembered for all the years he was robust, well and able.

"Fabian was a leader in the Finnish community, dedicated to preserving the Finnish heritage. I venture to guess that his dedication started in the 'Ihannelitit' some 70 years ago.

"If you stop and think for a moment, Fabian's dedication and work for the Finnish heritage lasted a long time. For the sake of an idea and a cause he was a doer to the end.

"My first recollection of Fabian is in 1934 at the Workers Amateur Athletic Association's championship wrestling matches at the Ash Street Hall in Gardner, hosted by the Into A. C. 'The Beacon,' the official publication of the association, wrote the following after the event: 'Due to widespread illness and inclement weather, Fabian Raatikainen was the only out of town entry.'

"Fabian won the 165 pound class. Coming to the affair in spite of the weather, etc., was dedication.

"Each occasion, such as this is sad, and brings deep important thoughts to the minds of all those interested in preserving the Finnish heritage.

"Fabian was a member of the second generation, the son of immigrants from Finland. To me, and to those of my generation, each occasion such as this reminds us that the end of an era is coming. I am optimistic that in the younger generations there are persons who will pick up the torch to uphold the Finnish heritage.

"I think Fabian would like nothing better.

"You did your job, Fabian. Rest in peace," concluded Hannula.

Prior to his remarks, Han-

nula announced that Aune Raatikainen was not well enough to attend the memorial service.

Raivaaja Publishing Company Business Manager Jonathan Ratila delivered the eulogy.

After recalling the details of Raatikainen's life, Ratila focused his remarks on Raatikainen's Finnish American community activities.

"Each of you have your own memories of Fabian, and the various aspects of his life which you shared with him," Ratila said.

"Since his activities in the Finnish American community certainly played a large part in his life, I would like to, if I may, examine this aspect of his life a bit further.

"Last year the North Star Press of St. Cloud (MN) published a book titled *In Two Cultures: The Stories of Second Generation Finnish Americans* edited by All Jarvenpa. This book contains 35 'true to life' stories about those who experienced as youths being shuffled between Finnish and American ways of life.

"Fabian Raatikainen certainly experienced life in two cultures; in the American, serving with the State Guard, being a member of the NRA, Leominster's Sportsman Club, Retired Men's Club & Chorus - a solid citizen of the type who lives down the street all over America.

"However, in reading through the book *In Two Cultures*, I don't find a story similar to Fabian's. These stories are all similar in the fact that although growing up in a Finnish family and community, the joined the mainstream in pursuit of the 'American dream.' It is only in their later years, mostly after retirement, that these people started to reflect, to write or to be involved in various Finnish cultural activities.

"Further, none of these people wrote about being employed at length in a Finnish American non-profit business organization like a co-op, publishing house or credit union. Certainly members of the 'second generation' who went to work in the secular institutions founded by their mothers and fathers are a

group of Finnish Americans whose stories haven't really been written; and not too many of these people have bothered to write their stories either.

"Why did they go to work for these non-profit organizations? Didn't they want a 'real' job, a job which paid lots of money?"

"It seems to me that the people who went to work for the non-profit Finnish American businesses definitely weren't in it for the money; they were an altruistic bunch, a concern for others, not egoism, dominated their motivations.

"Of course, many of the second generation were drawn to work in the producers and consumers cooperatives: these handled the basic necessities of life: food, heat, markets to sell produce, sources to buy feed. Others were drawn to the credit unions - saving and borrowing are, indeed, something which is a universal concern recognized as needed by all.

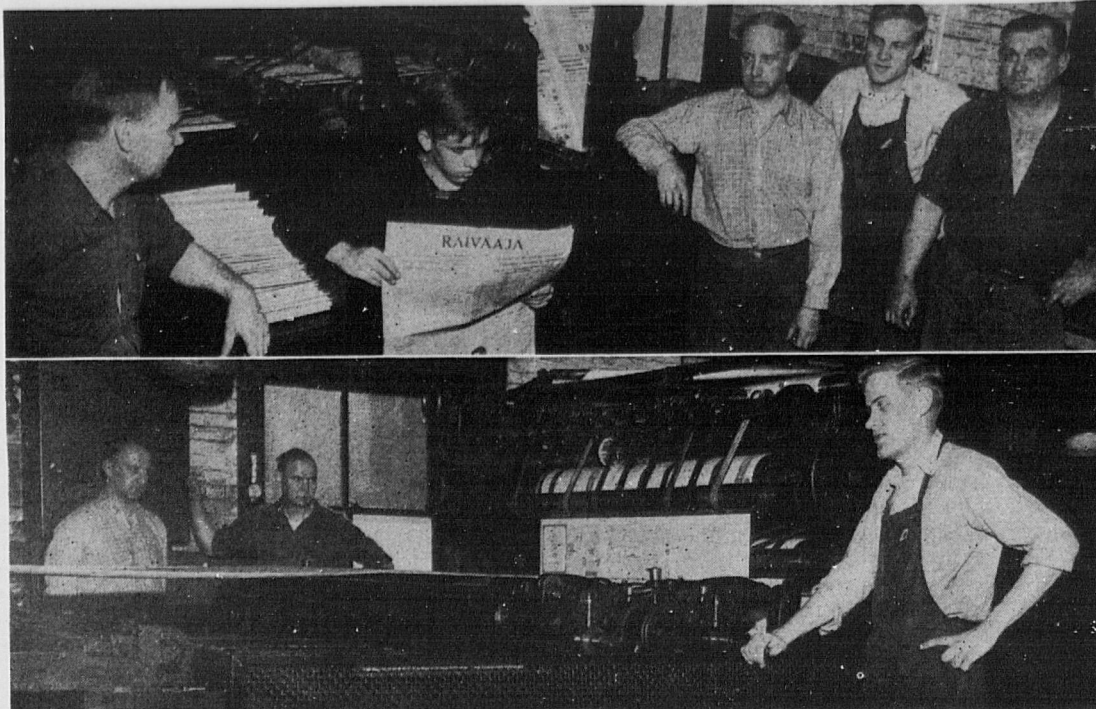
"But, to use the old saying, 'Man cannot live by bread alone.'

"On January 9, 1942, Fabian Raatikainen, at 29 years old, goes to work for Raivaaja Publishing Company, publishers of the Finnish newspaper RAIVA AJA. He is a trained machinist, with a family to support, and yet, at the prime of his working life, he goes to work for an ethnic newspaper, one whose future, even way back then, seemed doubtful at best. Certainly a 'road not taken' by the average Finnish American second generation. But, Fabian Raatikainen wasn't your average Finnish American.

"There are people who believe that the name given a child has an effect on the type of person he or she will become. Each generation has names which do not stand out; but if a name is different from the norm, then it is from the outset harder to blend into the crowd.

"Fabian Fjalar . . . I don't know how his folks selected these names but they are indeed unique. I once asked if his first name was in any way connected to or inspired by the Fabian Society of

turn to RAATIKAINEN page 12

HOLD THE PRESSES! The above old photos were taken about 1955 in the pressroom at our former 48 Wallace Ave, Fitchburg, location. The top photo shows foreman Fabian Raatikainen at the far left; the bottom photo shows him second from left.

The Board of Directors and employees of the Raivaaja Publishing Company joins with the family and friends of our late Honorary Director Fabian Raatikainen in mourning his passing. We recognize and will long remember his many years of significant and far-reaching contributions to the Finnish American community in this area. He will be sorely missed.

The Board and employees express their sincerest condolences and deepest sympathy to the Raatikainen family, with the thought that Fabian's memory will long live with us all.

Pres. Eino E. Niinimäki
V.Pres. Mimmu M. A. Harttala-Sloan
Sec. Barry Heiniluoma
Tres. Jonathan Ratila
Marita Cauthen
Sirikka Höglund
Edwin E. Kaarela
Armas Kaukoranta

Markku Kuokkanen
Hon. Dir. Sävelle Syrjälä
Hon. Dir. Lauri Jokinen
Employees
Marita Cauthen
Ellen Hill
Hely Rantala
Jonathan Ratila

Perini International joins with Lemminkinen of Finland for construction in former Soviet Union

FRAMINGHAM, MA - Perini Corporation announced on Aug. 30 that its wholly-owned subsidiary company, Perini International Corporation, has signed a Memorandum of Understanding with Lemminkinen Construction Ltd. of Helsinki, Finland, to jointly pursue general contracting and construction management opportunities in the Russian Federation, the Baltic States and the newly independent nations of the former Soviet Union.

With a population of almost 300 million people, the 15 independent states which have emerged from the collapse of the Soviet Union present extensive opportunities to Western engineering and construction companies in the rebuilding of the infrastructure, new construction of residential, commercial and industrial facilities and environmental

remediation work - all areas in which Perini and Lemminkinen have strong credentials. Lemminkinen, one of Finland's largest general contractors and its largest road builder, has worked in the Soviet Union for more than 25 years on all types of construction projects. They also have considerable experience working in Africa and the Middle East.

Perini Corporation, headquartered in Framingham, provides general contracting, both building and heavy, and construction management services to public and private clients throughout the United States and overseas. Perini International Corporation is responsible for all foreign work and is presently involved in construction projects in Africa, South America and the Middle East.

Perini Corporation

Suomi College kicks off annual Copper Country campaign

HANCOCK, MI - Suomi College, one of the larger employers in Houghton County, contributed \$5.6 million directly to the Copper Country economy last year through salaries and payment for services of local vendors, according to Suomi College President Robert Ubbelohde. Economists estimate that Suomi College's total economic impact on the community is \$28 million as each of those \$5.6 million changes hands an average of five times before it leaves the area.

The president outlined the economic service related, and cultural value of Suomi College to the Copper Country at a kick-off breakfast of the Annual Copper Country Campaign earlier this month at the Suomi College Finnish-American Heritage Center.

He defined the specific value the college has to the community not only in economic terms. "More than 70 area educators attended or graduated from Suomi. Two of which serve as superintendents of two Copper Country school districts," said Ubbelohde.

In 1983, Suomi began its nursing program. Of 219 total nursing graduates, 112 now staff Copper Country medical facilities. Since then, we have invested over \$2 million in the program. Currently, 72 nursing students of 75 are from the Copper Country.

In addition, Suomi hosts such cultural and educational programs such as Summer Arts Festival, Summer Arts Camp, concerts, and art exhibits.

Ubbelohde appealed to the group of supporters to contribute to the college to ensure the college's continued support to the community. "We are not a state supported school that receives an annual stipend from the state. Suomi College is supported entirely through its tuition, fees, and fundraising efforts. Consequently, Suomi must have an annual fundraising

campaign." He indicated that contributions support scholarships, faculty development, physical plant, and the Suomi College Finnish-American Center.

The chair for this year's Annual Copper Country Campaign is Mr. John Hamar, longtime supporter of Suomi, member of its Board of Trustees, and retired President of Horner Flooring.

His Campaign Captains are Mrs. Fayth Wolf, former Congressional Aide to State Representative Stephen Dresch; and Mrs. Karen Lahti, owner and President of JKL Corporation; Mr. Willis Fountaine, President of Superior National Bank; Mr. Chester Rheault, President of First National Bank of Calumet-Lake Linden.

Suomi News Service

'Superior' artists wanted

HANCOCK, MI - A CALL FOR ENTRIES: for "Northern Reaches: Living on the Big Water" an all media, juried exhibit open to artists living on or near Lake Superior in the U. S. and Canada. Sponsored by the Suomi College and Community Arts Center in Hancock, Michigan. Slide deadline: October 9. Entry fee: \$15 for up to three slides.

For a prospectus send a self-addressed stamped envelope to: Northern Reaches, CCCAC, 126 Quincy Street, Hancock, MI 49930, or call: (906) 482-2333.

Suomi News Service

Elm Street Steam Rooms
A TRADITIONAL FINNISH STEAM SAUNA
348 Elm St., Fitchburg, MA
(508) 345-7305

Hours:
Wed. 4-10 Fri 3-10
Th. 4-10 Sat. 12-10
Sun. 8-9

RUSS DAVIS, PROP.

\$ 16,447.50
+ 500 FIM
+ \$ 5.00 CAN

has been donated as of press time to the RAIVAAJA Computer Fund (see the *Tietokone-erähoito* on page 2).

The Board of Directors of Raivaaja Publishing Company wishes to thank sincerely all who have donated so generously thus far.

But you must keep the momentum going! Updating and modernizing Raivaaja's production equipment requires a capital investment! approaching \$20,000. So please, keep your donations - however large or small - coming.

As RAIVAAJA's first editor Taavi Tainio wrote over 87 years ago: "...the backwoods pioneer, the clearer of fields, does not count his troubles. The work must be done. It will be done."

Remember, this newspaper is owned by the Finnish American community. It is your paper!

So, let us not count our troubles; let us continue your work. Send in a contribution today! *Kittos!*

RAIVAAJA, P. O. Box 600,
Fitchburg MA 01420-0600
USA.

Kekri

In the last century, the majority of Finns were farmers. The seasonal changes in the farmer's work ruled the rhythm of life.

The passage of time was marked by the important dates in the farming seasons, with the year's feast days being a combination of church holidays and celebrations connected with farming.

One of the most important days of the farmer's year was the autumn *kekri*, the final feast of the harvesting season and also the beginning of a new year. The events of the coming year were foretold by pouring melted tin into cold water to cast it in an irregular shape and they studying the shadows it cast.

The importance of *kekri* declined as Christmas increasingly came to dominate the calendar in towns. The old *kekri* traditions, including tin casting, were transferred to the Christmas and New Year celebrations.

Even today, this method of foretelling the future is a widespread New Year ritual in Finnish homes.

Sirpa Karjalainen
Assistant of Ethnology
University of Helsinki
*Finnish Features of
Finland Ministry for
Foreign Affairs*

West Boylston Travel
Route 12
West Boylston, MA
Low airfares
to Finland
and Florida!
Nancy Sivula Jakobowicz
MA 1-800-300-6727
508-835-6727

FLEA MARKET and BAKE SALE HOT COFFEE, PULLA and MORE

Sunday, September 26

9:00 a.m. - 1:00 p.m.
(rain date October 3)

Workers' Credit Union parking lot
rear, 815 Main St., Fitchburg
Your support will be appreciated!

Sponsor, Finnish Cultural Center at
Fitchburg State College
Co-chairs: Aili Walsh, 874-5779
Rauni Cote, 342-5898

Kalenteri

CALIFORNIA

Oct. 9 - "Weavings - Tracing Threads of Cultural Identity," 11th annual Scandinavian Festival, 10 am- 6 pm, MGM Plaza, 2425 Colorado Ave, Santa Monica. Children under 12 free. For recorded festival info: 213-661-4ASF. Sponsored by American Scandinavian Foundation of Los Angeles.

Oct. 12 - United Finnish Kaleva Brothers & Sisters No. 21 membership meeting, 7:30 pm, cafeteria, Brotherhood Hall, 1970 Chestnut St, Berkeley. Program: Slides of Central America by Helmut Will. Pot Luck Dinner at 6:00 pm; reservations with M. Saarni 510-526-5990.

CONNECTICUT

Sept. 25 - TORI (Bazaar), 10 am-3 pm, Finnish Hall, Rte. 169, Canterbury. Free admission. Sponsored by Finnish American Heritage Society.

Oct. 4 - Aura Seura monthly meeting, 7:30 pm, Aura Hall, 51 Lillibridge Ave, Voluntown.

Oct. 7 - Finnish American Heritage Society monthly meeting, 7:30 pm, Finnish Hall, Canterbury.

FLORIDA

Sep. 26 - *Kahviaiset*, 2 pm, Suomi-Talo, 301 Central Blvd, Lantana. Sponsored by Tourist Club.

Oct. 3 - Finnish Workers Educational Club Board of Directors meeting, 4 pm, Kenttähaali, 908 Lehto Lane, Lake Worth.

Oct. 9 - Dance, 8 pm, Kenttähaali, Lake Worth. Music by Ilmari Salo. Sponsored by FWEC.

Oct. 10 - Finnish Workers Educational Club members meeting, 4 pm, Kenttähaali, Lake Worth.

MAINE

Sept. 24 - The American Café Orchestra of Boston in concert of international music, 7:30 pm, Grange Hall, West Paris. Guitarist Morten Hoirup of Denmark, fiddler Ruthie Dornfeld of Boston and bassist Tapani Varis of Helsinki. Dancing to follow.

Oct. 9 - Ham supper, 5 pm, Heritage Center, West Paris. Sponsored by FAHSOM. Public welcome.

MASSACHUSETTS

Sept. 25 - Supper, 5 pm, U. K. Temperance Society Camp, 83 Suomi Rd (off Rte. 36) Pembroke. Silent Auction following supper. Sponsored by UKTS.

- Grilled hamburgers & hotdogs, 5:30-7:30 pm, *Salon Huvila*, Fort Pond, Littleton. Old-fashioned penny sale begins 7:30 pm. Sponsored by Maynard Ladies of Kaleva.

Sept. 26 - Flea Market & Bake Sale, 9:00 am- 1:00 pm, Workers' Credit Union parking lot, rear 815 Main St, Fitchburg. Sponsored by Finnish Cultural Center at Fitchburg State College.

- Finlandia Foundation Boston Chapter monthly meeting, 3:00 pm, St. Paul Lutheran Church, 929 Concord Turnpike, Arlington. Speakers: Sini Harjunmaa & Helena Niiva-Sawyer on Suomi School's exchange program with Inkeri Liitto, Pietari, and a week in Finland this summer.

Sept. 28 - Finnish Golden Age Club meeting, 2:00 pm, Fellowship Hall, Elm St. Congregational Church, 264 Elm St, Fitchburg.

Oct. 1 - Knights of Kaleva *Panun Maja* #24 meeting, 7:30 pm, Kaleva Koti, 107 Mechanic St, Fitchburg.

Oct. 2 - Spaghetti Supper, Elm St. Congregational Church, 264 Elm St, Fitchburg. Two sittings: 5 & 6:30 pm. Reservations: 345-5435 or 345-7158.

- Dance, 8 pm-midnite, Saima Park, Fitchburg. Music by Hi-Lites. Sponsored by FACS.

MICHIGAN

Sept. 24 - Finnish Center Association general meeting, 7:30 pm, Finnish Center, 35200 W. Eight Mile Rd, Farmington Hills.

Sept. 25 - *Hojakat* Pasty sale, Finnish Center, Farmington Hills. Orders: 313-682-4189.

Oct. 1 - Monthly Sing-Along, 8 pm, Finnish Center, Farmington Hills.

Oct. 2 - Fall Rummage, pasty & bake sale, 9 am-2 pm, Finnish Center, Farmington Hills.

Oct. 15 - Finnish Center Association Housing Corp. annual dinner, 7 pm, Finnish Center, Farmington Hills. Salmon & all the trimmings; entertainment by Finnish-American Singers directed by Lisa Potti. Reservations: 313-937-9538.

OREGON

Oct. 14 - Finnish-American Historical Society of the West membership meeting, 7:30-10:00 pm, Portland Pentecostal Church, 6225 N. E. Stanton, Portland.

Events subject to change without notice

LA Festival

continued from page 9

going series of cultural and educational programs draws on a wealth of Scandinavian offerings for inspiration.

Scholarship program

ASFLA is pleased to announce five scholarship awards for 1993 to upper and graduate students with demonstrated interests in Scandinavia, attending universities in the greater Los Angeles area, majoring in Business, Arts, Science and Music.

Applicants must have strong academic qualifications and must demonstrate financial need.

American Scandinavian
Foundation of
Los Angeles

BOSTON

continued from page 9

Oct. 24 - Chapter Meeting: Pertti Ripatti, Consul General of Finland, New York.

Oct. 28 - Board Meeting: Maija Mård.

Dec. 5 - Chapter Meeting: Christmas Program.

Jan. 6 - Board Meeting: Roy Helander.

Jan. 23 - Chapter Meeting: Annual Meeting.

Jan. 27 - Board Meeting: Liisa Rossetti.

Feb. 27 - Chapter Meeting: Kalevala Program by Roy Helander.

March 3 - Board Meeting: Vera Smith.

March 27 - Chapter Meeting: Program to be announced.

March 31 - Board Meeting: Location to be announced.

April ? - Chapter Meeting: Fundraiser.

April 28 - Board Meeting: Location to be announced.

June ? - Annual Summer Outing.

Board meetings are open to members and we encourage you to attend. Just give a call to the host/hostess listed on the above schedule to make sure there are not last minute changes and to be included in the coffee count.

We start with a cup of coffee at 7:30 p.m., and the meetings start promptly at 8 p.m.

Viola Ray
Helmi Sharrillo

Fabian Raatikainen 1912-1993

continued from page 10

England and he said he thought so.

"Of course, his folks' involvement in the Finnish American socialist movement in the early part of this century probably had something to do with it. The Fabian Society had organized to advocate the gradual spread of socialism and Fabian essays in democratic socialism had been published in the aim to gain social progress. This society took its name from the Roman General Quintus Fabius Maximus who defeated Hannibal by avoiding direct conflict.

"And the name Fjalar must have been inspired by Johan Ludvig Runeberg's epic poem about a king of the Vikings" by that name.

"Fabian Fjalar grew up in a family that was active in the Finnish Labor Society Saima. Old photographs show that he attended *Ihannelitito* at Saima Hall, the Sunday School where children learned Finnish with lesson books rich with examples of social concern.

"Whatever it was Fabian learned in his formative years was something which did not prompt him to abandon his Finnish roots. He was active in Finnish organizations his entire life. Whatever he learned did not cause him to leave the house he was born, he was not driven by a materialism which would make him abandon his inner city neighborhood for the proverbial home in the suburbs.

"Fabian Fjalar must have been motivated by something other than materialism or egoism.

"While the political Socialist movement's support and popularity had waned during FDR's New Deal, when reforms urged by the Socialists had been adopted by the government, Fabian's formative years inspired an interest which brought him to the Raivaaja press, a non-profit press owned by the Finnish community.

"As historian John I. Kolehmainen has written, the RAIVAAJA was 'not brought into this world to make money or accumulate vast properties and imposing bank deposits; nor was it designed to be a golden calf for the advantage of self-seeking individuals or groups.

"The business operations of the Raivaaja, on the contrary, were always regarded as a means not an end - to provide the bones and sinews

which the pioneer required carrying out his [or her] heavy tasks

"The Raivaaja has enriched - not one or few with dollars and dividends - but the multitude to whom it brought an inestimable treasury of facts, insights and inspirations."

"For Fabian, for whom the Great Depression had dashed hopes of higher education, working for a non-profit press was something that was fulfilling in a way which money could not buy. Again, may I quote from John Kolehmainen, and although he may have been referring to members of the RAIVAAJA editorial staff, I think Fabian carried with him in the pressroom the same motivation:

"An explanation of loyalty and devotion is to be found in the conviction . . . that their call to the rough-and-tumble arena of journalism was both genuine and insistent, and in the unshakable faith which they had in the ultimate triumph of freedom, equality and justice to whose service they committed their talents, their energies, their very lives."

"Indeed, in this non-profit operation, much progress depends on motivation in all aspects and levels, in the editorial room, the business office and the pressroom.

"Fabian's efforts made the pressroom and print shop at Raivaaja more efficient and productive.

"His wife, daughter and son all worked at one time or the other helping mail, insert or deliver. His daughter Amy recalls with pride how her father trusted her with the operation of the cutting machine, something he wouldn't let just anyone do.

"However, in the day's work, there were some tense moments. I regret not being able to record Fabian's account of his efforts [in the 1950s] to get the pressmen's union to Raivaaja. The manager at the time was not in favor of it.

"Part of the problem was, to be sure, the fact that Finnish non-profit organizations were not quick to recognize the fact that to attract and keep talented personnel adequate compensation is duly needed. In Fabian's case he brought this issue to the 'older' generation, a generation which bemoaned the fact that younger people did not take an interest in their insti-

tutions.

"Fabian Raatikainen spent 23 years at Raivaaja; it was the job he held for the longest period during his working life.

"This period, from 1942 to 1965, while employed in a job which over the course of the years surely cost him a lot in income he could have made at other work, found him involved in a host of volunteer activities, most of which revolved around the Finnish institutions which were so dear to him.

"Working at Raivaaja is, more often than not, is, and always has been, more than just working at a newspaper. Many things become part of your job because Raivaaja has always been a Finnish American public service.

"Fabian was often called upon to be a chauffeur for speakers and recitationists who needed rides to the various Finnish halls in the region. Often, with a speaker, Fabian would be the projectionist for a movie - that was before the days of video. My recollections of Fabian include him showing movies at some Saima function, using a projector that must have been put together by Thomas Edison himself. The film would invariably jump off a sprocket but Fabian would masterfully get it going properly again.

"He found time to be active in the Finnish-American Club of Saima in these years, serving as president for a term, singing in its chorus, taking part in plays.

"His volunteer work included serving on the board of directors of Workers' Credit Union, a function certainly aided by his interest in economics.

"Fabian Raatikainen was interested in taking part in many aspects of the Finnish American community life. I have attempted to explore today what might have been some of the reasons for his great involvement in this community over a lifetime.

"How to get people involved in our ethnic organizations is an issue which is ever continuing. As we recall Fabian's lifetime of involvement, both as a fulltime employee and as a volunteer, we realize that this type of commitment is quite rare. It is something that came from deep within his heart.

"How does one transmit this from one generation to the next? Can it be transmitted?

"It is indeed hard to say. Fabian certainly knew who he was. He knew what was important to him. And I think it is his greatest legacy for us to recall his life and commitments to the ideals he believed in.

"Fabian wasn't one to make a big deal of himself or his ideas, or think that his were the only ideals. For example, when I think of how Fabian, with his love for the woods of Saima Park, how he knew every rock and tree of the place, I am reminded of that naturalist down the road who once lived at Walden Pond.

Thoreau did not advocate that everyone should build a hut in the woods and live there. He did it because he wanted to do it; but that did not mean it was something everyone should do.

Fabian was involved in Finnish community organizations because he felt it was something important which should be done. But, of course, he realized not everyone had, or could have, the same interests as he.

"A core question here is that after examining Fabian's life, and to answer the question of the relevance of cultural and educational pursuits in all areas and how they come about, does a lifetime commitment to such pursuits begin at a very young age? Life experience either supports or crushes such development. In a "Fabian" way, it is a gradual development, something that takes a long-term commitment.

"We remember Fabian for his warmheartedness, his generosity, his humor, his helpfulness, cheerful personality and his dedication and insistence to the rule of law."

Recalling the muscle debilitating disease which afflicted Raatikainen, Ratila observed, "What the word *sisu* means to Finnish Americans has and continues to be studied. To me, one of the true examples I know is Fabian during the recent years. As any of you who ever tried to help him knows, he didn't want your help. He was determined, for example, to get out of a chair on his own until he could move no more."

Raatikainen's humor could continue in spite of illness. "As he was unable to get higher formal education in life, in recent years, knowing the end was coming, he could quip to friends at the park that he was donating his body to Harvard Medical School because he had always wanted to go to Harvard."

Concluding his remarks, Ratila said, "I wish to extend, on behalf of Raivaaja Publishing Company directors and staff, condolences to Aune, Amy, Carl and their families.

"His struggle is over but his spirit lives on continuing to inspire us through his devotion to the causes in which he believed."

After an interlude of playing music by Sibelius, two poems were read by Miriam Lehto, current FACS treasurer and a former director of Saima's and the club's dramatic productions. She recalled Raatikainen's involvement in these productions.

The benediction was given by the Rev. William A. Sumner, pastor emeritus of the Elm Street Congregational Church.

There was a memorial coffee hour following the service which was directed by John A. Bosk Inc.

A special offer for new subscribers!

Three months for five bucks! Whether you read Finnish or English, RAIVAAJA will keep in touch with your roots, current Finnish American activities and events in Finland. Subscribe today!

Name _____

Address _____

Note: This offer is limited to new subscribers only and expires on September 30, 1993. Regular USA subscription rates are \$23.00 a year, \$15.00 for six months, and \$11.00 for three months. Send this coupon and your check payable to Raivaaja Publishing Company to Raivaaja, P. O. Box 600, Fitchburg, MA 01420-0600.

Aura Seuran juhlakesä - onnistunut yhteistyön tulos

ANJA LAURILA
VOLUNTOWN, CT

Kulunut kesä on ollut muistokas ja toimintatäyteinen aika Aura seuran jäsenille ja ystävälle. Seuran 70. toimintavuotta on syystäkin juhlittu monin eri tavoin.

Kaikki kesän tapahtumat ovat onnistuneet odotettua paremmin, suurelta osin Ella ja Hannu Mäkipuron ansiosta. He saivat kaikki seuran toimihenkilöt innolla mukaan

suunnittelemaan ja toteuttamaan monet kesätapahtumat aina pannukakuaamiaisesta juhlaillallisista asti.

Yleisön kiinnostus ja osanotto juhlisiin on ollut erittäin kiitettävää. Vanhan maanviljelysseuran historia kiinnostaa monia ja Voluntownin luonnonkaunis seutu vetää puoleensa suomalaisen kansallisperinteen vaalijoita.

Nyt vain tarvittaisiin nuoria työn jatkajia. Varsin pienellä joukolla on tehty työtä jo 70

vuotta ja seuran tulevaisuutta on syystä mietittä. Karen Jalkanen on tallettanut kaikki kesän tapahtumat videofilmiin, joka tullaan näyttämään yleisölle Aura haalilla ensi keväänä.

Viime kokouksessa oli iloa jälleen nähdä jäsenten kasvimaiden monenlaisia tuotteita, jotka olivat esillä sääntöjen määräämällä tavalla. Lopuksi nautittiin Elsie Lindenin kahvitarjoilusta.

Toiminta jatkuu vielä Hol-

loween-naamiaistansseilla 30. lokakuuta ja joulujuhlat lopettavat tämän vuoden toiminnan. Talvella pidetään muutamia kokouksia jäsenten kotona tämän ja maaliskuun huhtikuussa isäntä Yrjö Ampuja avaa taas Aura haalin ovet.

Voluntownin lumilinnut ovat saaneet jo vihjeitä Floridaan lähdöstä. Korkealla puiden latvojen yläpuolella kirkuvat kurkiparvet jo varsin usein. Sorsat sukeltavat laiturien vierellä saaliin haussa ja pol-

kaset seuraavat perässä. Järvien vesi on viilentynyt ja ruska-aika on lähellä.

Floridaan paluuta suunnitellaan jo monissa perheissä. Voluntown hiljenee talveksi ja kesäasukkaat häpyvät tulakseen taas keväällä kasvimaitansa kuokkimaan ja kesäpaikkojansa avaamaan.

Oli mukava taas touhuta tapahtumarikas kesä Aura seuran parissa, jossa on aina ystävällinen vastaanotto kaikille.

Palkallisen taitelijan maalaus Voluntownin keskustassa.

Kuva: Anja Laurila

Aura Seuran miehet paistamassa kanofa.

Kuva: Anja Laurila

Aho tilasi raportin maan henkisestä tilasta

Suomen pääministeri Esko Aho (kesk) haluaa kansalaiskeskustelua maan henkisestä tilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Pääministeri nimesi äskettäin työryhmän laatimaan asiasta kansalaispuheenvuoron.

Professori Ilkka Niiniluodon johdolla toimivan seitsemänhenkisen työryhmän tehtävänä on koota Suomessa käytävää keskustelua aikakauden murroksesta, uusista näköaloista sekä ihmisten mahdollisuuksista vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa.

MARKUS...
jatkoa sivulta 4

- Olin sivussa kahdesta runkosarjan ottelusta. Pitkässä ja raskaassa sarjassa se ei ole mielestäni kovin paljon. Polvista on tullut ylimääräistä julkisuutta liikaakin.

Toki Ketterer suhtautuu aiheeseen vakavasti. Lääkärien mukaan kyse saattaa olla luun luonnollisesta pehmenemisestä.

- Jäällä polvet ei ole vihotelleet yhtään. Punttisalilla sen sijaan on tuntunut jaloissa jonkin verran kipua.

Reima Rautalainen
(Demari)

Kiuru USA:n mestariksi

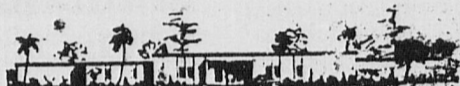
Suomen Pauli Kiuru oli kesäkuun Yhdysvaltojen avoimissa triathlonmestaruuskilpailuissa San Antoniossa. Kilpailijoilla oli urakkana 2.4 kilometrin uinti 77 kilometrin pyöräily ja 165 kilometrin juoksu. Kiuru käytti kisaan aikaa 3.35,35.

Toiseksi sijoittui isäntämaan Alex Begg 2.09 minuuttia kirulle hävinneenä. Kolmas oli Chilen Christian Bustos 2.40 Kiurusta.

Uinnin jälkeen Kiuru oli kolmantena. Pyöräilyosuuskin tuntui väkiväiseltä kovan harjoittelun ja vain parin päivän kevennyksen vuoksi, ja Kiuru oli juoksuosuuden alkaessa kolme minuuttia kärkestä. Jatkossa meno alkoi kuitenkin maistua.

- Juoksun viimeiset kahdeksan kilometriä olivat parasta antiani kisassa. Ehkä elimistöni alkaa vasta kolmen tunnin suorituksen jälkeen herätä. Tähtäänhän harjoituksissani kahdeksan tunnin suoritukseen, Kiuru totesi maalissa.

- Toinen hyvä asia oli voitto Bustosista. Hävisin hänelle viime vuonna Havaijilla ja hän teki kesällä Saksassa loistavan ajan 8.03. - Havaijia varten tällä kisalla ei ole mitään ennustearvoa, mutta kaikki on toistaiseksi kunnossa, Kiuru totesi.

Finnish-American Rest Home, Inc.
1800 SOUTH DRIVE, LAKE WORTH, FLORIDA 33461-4189

Syysk. 15, 1993

Sairaskodista saimme surusanan, Jaakko Pohtio nukui kuolonuneeen 11 pv. syysk. 79 vuoden ikäisenä. Otamme osaa omaisten suruun. Muistotilaisuus oli keskiviikkona ruokasalissa. Muistopuheen piti pastori Pentti Mäki.

Toinenkin surusanoma saatiin, Elvi Bols myös nukui ikuiseen 14 pv. 73 vuoden ikäisenä. Elvin muistotilaisuus pidetään 22 pv. Lepokodin ruokasalissa.

Maanantaina oli esillä asukkaiden kättentöitä, maalustaidetta sekä käsitöitä. Oli hienoa todeta, että osaväitöksiä on vielä asukkaillemme.

Viikon kohokohta oli taas syntymäpäiväjuhla, joka oli perjantaina. Arvo Kulkki oli nyt iäkkään sankari, hän täyt-

ACE HARDWARE

1212 Lantana Rd.
Lantana, Florida 33460

"We stock sauna heaters"

Puh. 585-0247

Kenttähaali

Finnish Workers
Educational Club
908 Lehto Lane
Lake Worth, FL 33461

Lokakuun toimintaa
Sunnuntaina 3. p:nä klo 4:00 ip. johtokunnan kokous.
Lauantaina 9. p:nä klo 8:00 ill. tanssit Ilmari Salon musiikin tahdissa.
Sunnuntaina 10. p:nä klo 4:00 ip. jäsenkokous.

American Finnish Tourist Club, Inc.

301 Central Blvd.
Lantana, FL 33462

Suomi-Talon tapahtumat
Syyskuu 1993

Sunnuntaina, 26. p:nä kahviaiset klo 2:00 iltapäivällä.

American Finnish Tourist Club

301 Central Blvd.

Lantana, Fla.

Joka sunnuntai ohjelmalta tai konsertti ja tanssia lopuksi. Joka lauantai koko illan tanssit eri seurojen järjestämänä. Ilmastoitu haali, hyvä musiikki, iloinen ystävien seura! Torstaina ja sunnuntaina klo 12 haali avoinna pelejä ja seurustelua varten. Ravintola avoinna ohjelma- ja tanssi-iltoina. Tarjotaan kahvia, voileipiä ja riisipuuroa hedelmäkeiton kera ym.

Tervetuloa Turistiklubille!

Suomen uutisia

Suomen uutisia

Varusmieskoulutuksesta säästetään 15-20 miljoonaa

Suomen puolustusvoimat laskee saavansa vuotuiset 15 - 20 miljoonan markan säästöt uudesta varusmieskoulutusjärjestelmästä, joka otetaan käyttöön vuonna 1995. Säästöjä saadaan mm. koulutajien ja leirien määrän vähentymisestä.

Järjestelmä soveltuu nykyistä paremmin yhteiskunnan rytmiin. Palvelukseen astumisajat on valittu niin, että ne haittaisivat mahdollisimman vähän siviilipöytäkirjoja, kertoi puolustusvoimain koulutuksesta vastaava kenraalimajuri Pentti Lehtimäki äskettäin pääesikunnassa.

Maa- ja ilmavoimissa siirrytään uuteen kahden saapumiserän järjestelmän vuodesta 1995 alkaen, mutta merivoimissa säilytetään kolme vuotuisista saapumiserää.

Puolustusministeriö on päättänyt yleisistä palvelukseen astumispäivistä vuosina 1995 ja 1996. Vuonna 1995 ne ovat 9. tammikuuta ja 10. heinäkuuta sekä merivoimissa 13. helmikuuta, 19. kesäkuuta ja 16. lokakuuta.

Varusmieskoulutusta kehitetään nykyisten palveluajkojen eli 240 päivänä, 285 päivänä ja 330 päivän puitteissa. Näin kaikille varusmiehille voidaan antaa talvi- ja kesäkoulutusta, ja he totuttuvat pimeätoimintaan.

AUK ja RUK samaan aikaan

Peruskoulutuskauden pituus on kaikille varusmiehille 8 viikkoa, ja sen aikana suoritetaan taistelijan perustutkinto.

Miehistön erikoiskoulutuskauden pituus vaihtelee, mutta pääosalla se kestää 240 päivää.

Johtajakoulutuksen uutuus on, että aliupseerikoulu ja reserviupseerikoulu alkavat samanaikaisesti, ja niihin valitaan varusmiehet heti peruskoulutuskauden jälkeen.

Aliupseerikoulun käynyt varusmies, joka todetaan sopivaksi koulutettavaksi reservin upseeriksi, voidaan siirtää reserviupseerikurssille seuraavan saapumiserän mukana. Kiintiö voi olla noin 15 prosenttia reserviupseerikurssien kurssivahvuudesta.

Kahden saapumiserän järjestelmässä nykyisillä palvelusajoilla varusmiesvahvuus on pienimmillään 15,000 miestä ja suurimmillaan ly-

hyen ajan 30,000 miestä.

Sodan ajan joukkojen tuottaminen

Varusmieskoulutuksen ke-

hittämisraportissa korostuu sodanajan joukkojen tuottamisen tärkeys.

Kun varusmies lähtee siviiliin, hänelle kerrotaan, että tämä joukko on myös se

joukko, joka kutsutaan viiden vuoden jälkeen uudelleen yhdessä kertausharjoituksiin. Tämä antaa kenraalimajuri Lehtimäen mielestä vahvan motivaation yhteistyöhön.

Uusi varusmiesten koulutusjärjestelmä vastaa paremmin nyky-yhteiskunnan rytmiä ja säästää vielä miljoonia markkoja rahaa.

Suomi ei tunnusta PLO:a

Suomen hallitus ei tunnusta Palestiinan vapautusjärjestöä PLO:a, mutta pyrkii järjestämään yhteydet järjestön kanssa.

Suomi ei tunnusta PLO:n ja Israelin välisen sopimuksen solmimisen jälkeenkään PLO:a hallitukseksi eikä Palestiinan kansan ainoaksi edustajaksi. Tunnustaminen johtaisi diplomaattisten suhteiden solmimiseen.

Imatra Seura

740-40 Street
Brooklyn, NY 11232
Puhelin 718-438-9426

Kenneth Johnson, puh.joht.

SAUNA TILAUKSESTA

THE FINLANDIA FOUNDATION

Metropolitan Chapter, Inc.
Meetings every 2nd Friday of the month, from Oct. through May

593 Park Ave. at 64th St. NYC
P.O. Box 2590

GRAND CENTRAL STATION
New York, N.Y. 10017

Koivisto soitti Jeltsinille

Suomen presidentti Mauno Koivisto keskusteli viime viikon maanantaina puhelimitse Venäjän presidentti Boris Jeltsinin kanssa. Valtionpäämiehet käsitelivät Suomen ja Venäjän välisiä suhteisiin liittyviä kysymyksiä. Esillä olivat myös taloudelliset suhteet.

Presidentit totesivat korkean tason yhteydenpidon tärkeyden. Tasavallan presidentin kansliasta vahvistettiin, että tässä yhteydessä keskusteltiin myös presidenttien tapaamisista.

Presidentti Koivisto uudisti Venäjän presidentille helmikuussa Moskovassa esittämänsä vastakutsun Suomeen. Sovittiin, että asiaan palataan myöhemmin.

Suomen Pääkonsulinvirasto

380 Madison Avenue
24th floor
New York, NY 10017
Puh. 212-573-6007
Telefax 212-573-6310
Telex 14-9515

Vientikeskus

Toimii samassa osoitteessa
Puh. 212-808-9721
Telefax 212-370-2863
Telex 212-370-2863

Yli 800,000 huvitteli viime kesänä Linnanmäellä

Helsingin Linnanmäellä kävi menneenä kesänä 810,000 vierailijaa. Kävijämäärä laski hieman, sillä vuotta aiemmin huvipuisto keräsi 878,000 kävijää. Linnanmäki oli auki 110 päivää.

Unitas paransi tulostaan

Unitas-konsernin tammi-elokuu sujui viime vuotta paremmin. Konsernin liiketappio supistui 300 miljoonaa markkaa, mutta oli silti vielä miljardi markkaa. Pankissa uskotaan, että selvä käänne parempaan on tapahtunut, ja tappioista päästään eroon parin vuoden päästä.

Luottotappioita Unitakselle kertyi lähes kolmannes enemmän kuin vuotta aiemmin eli lähes 1.7 miljardia markkaa. Pankissa kuitenkin arvioidaan, että koko vuoden luottotappioiden määrä jää viime vuotista pienemmäksi, sillä niiden kasvuvauhti laantui viime vuodesta.

Myös järjestämättömien saamisten kasvu on hidastunut. Silti pankkia rasittavat elokuun lopussa 8.6 miljardin markan hoitamattomat luotot. Vuotta aiemmin määrä oli 7.8 miljardia markkaa.

Tilaus ja osoitteenmuutos

Osoitteen muuttuessa liittääkää vanha osoite mukaan

Nimi _____

Osoite _____

UUSI TILAUS _____ UUDISTUS _____

MAKSU \$ _____

USA: 12kk \$23.00, 6kk \$15.00, 3kk \$11.00
Ulkomaille: 12kk \$28.00, 6kk \$20.00

Raivaaja

P.O. Box 600
Fitchburg, MA 01420-0600
Puh. (508) 343-3822

Suomen uutisia

Suomen uutisia

Korhonen maalasi Suomelle synkän EY-tulevaisuuden

Keijo Korhonen pitää Suomen EY-keskustelua heikotasoisena.

Suomen kansan itsenäisyysrintaman presidenttiehdokas Keijo Korhonen arvostelee suomalaista Eurooppa-keskustelua. Hänen näkemyksensä mukaan Euroopan yhteisön olemuksesta sekä sen ja jäsenmaiden välisestä valtarakenteista keskustellaan muualla Euroopassa ja muissa pohjoismaisakin paljon selväsana- semmin, rehellisemmin ja syvällisemmin kuin meillä.

Suomalainen presidentinvaalikeskustelu tuntuu Korhosen mielestä sijoittuneen koko asian tärkeydessään Wider-sotkujen ja ylinopeussakkojen ympärillä käytävän mutapainin jälkeen.

Korhonen esitteli näkemyksiään äskettäin Espoossa. Hän keskittyi puheessaan täysin vaalikampanjansa pääteemaan eli Suomen EY-jäsenyyden vastustamiseen.

Hän linjasi perustelujaan

historiasta ja huomautti, että valtio on itsenäinen, kun sen valta yhteiskuntajärjestyksensä on muista valtioista riippumaton. Hänen sanomansa oli jälleen kerran, että itsenäisyys ei toteudu EY:ssä eikä varsinkaan tulevassa Euroopan unionissa.

Itsenäisyys ei suhteellista

- Toisin kuin Suomen nykyiset johtoherrat pääministeriä myöten selittävät, valtiollinen itsenäisyys ei ole suhteellinen käsite. Itsenäisyys sisältää ehdottoman oikeuden toimia oman tahdon mukaan taikka ottaa toisten tahto huomioon. Se antaa mahdollisuuden yhteistyöhön muiden kanssa, mutta ei pakota muualla tehtyjen ratkaisujen tahdottomaan nielemiseen, hän opasti.

Korhonen arvosteli, että valtiojohtoisessa kampanjoinnissa Euroopan unionin jäseneksi liittyminen on pelkistetty talouselämää edistäväksi, maataloutta ja aluepolitiikkaa koskettavaksi päivänpoliittiseksi junailuksi.

Hän harmitteli, että asiaa on yritetty keventää määrittelemällä Suomen ulkopoliitt-

kan peruslinja ja puolueettomuuspolitiikka uudelleen. Linja on tullut käsitteisälöityänsä niin tyhjäksi, että sen piiriin mahtuisi aivan toisenlaisia valtioita kuin tähän mennessä.

- Valtiollisen itsenäisyyden käsite on väännetty lähes vastakohtakseen: Itsenäisyys onkin muka vahvempaa, kuin valtiot vaikuttavat toistensa asioihin. Unionin jäsenyyttä yritetään käsitellä sopimuksena, vaikka kyse on toisen osapuolen liittymisestä toisen osaksi.

Korhonen varoitti, että itsenäisen Suomen liittäminen Euroopan unionin jäseneksi siirtäisi yhdistävät valtiollisen suvereniteetin suomalaiskansalliselta tasolta eurooppalaiselle tasolle. Se olisi hänen mielestään Suomen valtiollisen olojen kannalta niin perustavanlaatuinen muutos, että semmoiseen ei ole perustuslaissammekkaan varauduttu.

- Jos se tehdään puutteellisin valtuuksin tai väärin perustein, syöllistytään sellaiseen, minkä rinnalla Widersekoilut ja ylinopeussakkojen aiheuttamat "muistikatkokset" ovat hyttysten pisaran kokoisia kauneusvirheitä, hän korosti.

Tuore mittaus osoittaa SDP selvästi suurin

Sosiaalidemokraattien kannatus näyttää olevan edelleen varsin korkealla Suomessa. Lappeenrannassa ilmestyvän *Etelä-Saimaa* -lehden Taloustutkimus Oy:llä teettämässä mielipidekyselyssä SDP:n kannatus nousi elo-syyskuun vaihteessa 33.8 prosenttiin. Keskustan kannatus putosi kyselyssä 16.2 prosenttiin. SDP:n kannatus oli siten yli kaksi kertaa niin suuri kuin keskustan. Kokoomukselle mittaus näytti 18.2 prosentin kannatusta.

Suomen talous kääntymässä parempaan

Pahin alkaa Suomen talouselämässä olla ohi, vaikka maan kokonaistuotannon määrä supistuukin elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan suhdannekatsauksen mukaan vielä tänä vuonna kaksi prosenttia. Käänte parempaan tapahtuisi kuitenkin jo talvella ja ensi vuonna tuotanto nousisi yhden prosentin verran.

Kotimarkkinoiden syvenevä lama kärjistää edelleen kansantalouden kaksijakoisuutta ja työttömyys pahenee yhä ensi vuonna, Etla arvioi.

Etlan toimitusjohtaja Pentti Vartian mukaan pientä elvytysvara on syntymässä. Vartia varoittaa vilvästyttämästä rakenteellista korjauksia elvytyskinastelulla, vaikka ymmärtää toisaalta hyvin valtionvarainministeri Iiro Viinosen hermostumisen.

SDP:n kannatuksen hypähdys tapahtui julkisuudessa puiden Wider-kiistan jälkeen. Taloustutkimus haastatteli kansalaisia sekä juuri ennen keskustelua että sen jälkeen. Ensimmäisellä kerralla SDP:n kannatus oli 30.2 prosenttia ja toisella 33.8 prosenttia. Vastaavasti keskustan kannatusluvut putosivat 18.4 prosentista 16.2:een.

Taloustutkimus teki myös erillisen haastattelun siitä, kumpi Martti Ahtisaari vai Paavo Väyrynen - on uskottavampi Wider-kiistassa. Ahtisaaren kannalla oli 50 prosenttia haastatetuista. Väyrynen sai 16 prosentin tuen. Kolmannes ei osannut vastata.

Kokoomus sai ensimmäisessä haastattelussa 17.4 prosentin kannatuksen ja jälkimmäisessä siis 18.2 prosenttia. Vihreiden vastaavat luvut olivat 10.0 prosenttia ja 11.2 prosenttia. Vasemmistoliitto oli lähellä vihreitä. Ensimmäisessä haastattelussa se sai 10.1 prosentin ja jälkimmäisessä 9.0 prosentin kannatuksen.

Haastatteluissa oli mukana yhteensä yli 1,800 18-69 -vuotiaista kansalaista. Puoluekantansa ilmoitti 78 prosenttia haastatetuista.

Koko elokuun kannatusluvut puolueittain olivat: SDP 32.0 prosenttia, kokoomus 18.0 prosenttia, keskusta 17.2 prosenttia, vihreät 10.6 prosenttia, vasemmistoliitto 9.5 prosenttia, RKP 4.2 prosenttia, kristillinen liitto 2.9 prosenttia, maaseudun puolue 1.6 prosenttia, LKP 1.3 prosenttia ja muut 1.3 prosenttia.

Wider-kohulla ei vaikutusta Ahtisaari edelleen ylivoimainen

Elokuussa noussut kohu Wider-instituutin rahoista ei ole horjuttanut Sdp:n presidenttiehdokkaan Martti Ahtisaaren ylivoima-asemaa presidenttikamppailussa.

Televisiouutisten teettämän mielipidekyselyn mukaan Ahtisaari saisi presidentinvaalin ensimmäisellä kierroksella 48.5 prosenttia äänistä, kokoomuksen Raimo Ilaskivi 12.4, keskustan Paavo Väyrynen 11.2, kansanliikkeen Eeva Kuuskoski 8.2 ja Rkp:n Elisabeth Rehn 6.8 prosenttia äänistä.

Toukokuun huippuluvusta 50 Ahtisaaren kannatus on pudonnut 1.5 prosenttiyksik-

köä.

Itsenäisyysrintamaan Keijo Korhosen kannatus oli 4.6, Smp:n Sulo Aittoniemen 3.9, vasemmistoliiton Claes Anderssonin 2.4, kristillisen Toimi Kankaanniemen 1.6 ja kommunistisen työväenpuolueen Pekka Tiaisen 0.4 prosenttia.

Tv-uutisten kysely tehtiin elok. 9 - syysk. 6 päivien välisenä aikana. Suosituinta presidenttiehdokasta kysyttiin 1,932 ihmiseltä, joista 82 prosenttia kertoi kantansa.

Ahtisaari löisi vaalin toisella kierroksella Ilaskiven luvuin 72-26. Väyrysen Ahtisaari voitaisi 79.3-20.7.

Tv-uutisten viime toukokuun mittauksessa Ahtisaari sai ensimmäisellä kierroksella 50 prosentin kannatuksen. Ilaskiven kannatus oli silloin 16, Väyrysen 9, Kuuskosken 6, ja Rehnin 8 prosenttia. Korhosen kannatus oli toukokuussa 4, Aittoniemen ja Anderssonin kummankin 2 prosenttia.

Marmorisia ja graniittisia hautakiviä

BOLSTER Monumental Works JOHN A. PRATT, omistaja

Route 26, Oxford, Maine Puh. Norway 743-2673

Karjalan sankarivainajille muistomerkki Lappeenrantaan

Karjalaan jääneet suomalaiset sankarivainajat saavat tässä kuussa Lappeenrantaan oman muistomerkkinsä, jonka nimi on Äiti Karjala. Neljä metriä korkean pronssisen monumentin on tehnyt kuvanveistäjä Kauko Räsänen.

Monumentti Äiti Karjala seisoo vainaja sylissään metrin korkuisen mustan graniittipaadon päällä. Sitä ympäröi kolmella sivulla 70-metrin graniittista tehty muuri. Muurissa on 5,000 nimeä.

All Your Travel Anywhere in the World

FINNEXPRESS

SAVES YOU MONEY
ON FLIGHTS TO
FINLAND

CRUISES ♦ TOURS ♦ CARS ♦ HOTELS
SCANDINAVIAN BONUSPASS FREE WITH TICKET

For information and reservations please contact:

TRAVEL SERVICE
425 Madison Avenue, New York, NY 10017
212 832-8989 800 677-6454

Työnpölvä on takana päin. Tyytyväisyys loistaa sisarusten kasvoilta. Vasemmalta Helvi Tervo, Liisa Lledes, Lilja Beals ja Elsi Puputti.

Isoäidit puita pilkkomassa

LIISA A. LIEDES
FITCHBURG, MA

Joskus on todella tyydyttävää tunnustautua olevansa suomalainen. Eräs tällainen hetki oli menneenä LABOR DAY (työläisten päivä) viikonloppuna. Silloin tämä kirjoittaja kolmen sisarensa kanssa piti perinteiseksi tullutta "Iomaa" yhdessä. Paikka oli Cape Cod.

Noin kaksi vuotta sitten hirmumyrsky "Bob" teki tuhojouta Cape Codin alueella. Sen pienen mökin pihalla, jossa kyseessä olevat henkilöt viettivät viikonloppuaan, oli tämä hirmumyrsky myös kaatanut suuren, suuren puun. Puu oli jo katkottu isoiksi möhkäleiksi. Kaksi vuotta nämä möhkäleet olivat pinossa kuivuneet. Aikomus oli tehdä niistä polttopuiksi sopivia palasia - joskus. Nyt tämä joskus-aika sitten oli tullut.

Noin yhden päivän ajan nämä ISOÄIDIT -Helvi Tervo, Lilja Beals ja Elsi Puputti -tekivät "miehen työn". He pilkkoivat suuret möhkäleet kovaa puuta ja saivat kasaan sievoisen pinon hyvää polttopuuta. Sinnikkäät siirtosuomalaiset isoäidit tiesivät kuinka kirvestä tuli käyttää.

Kyllähän tämäkin kirjoittaja kokeili pilkkomista, mutta päätti muutaman kirveenhelahduksen jälkeen, että isoilla siskoilla oli enempi voimaa ja taitoa, ja tyytyikin lykkäämään kottikärryä, asettamaan puita pinoon ja ottamaan valokuvia.

Työ ei ollut helppoa. Kun todella visainen kanto tuli eteen, niin jokainen yritti toistansa neuvoa kuinka sen voisi parhaiten halkaista. Lastut ja neuvot lensivät kilpaa.

Ihmettelin näiden isoäitien voimaa! Ajattelin myös niitä alkuajan siirtosuomalaisia, jotka metsäkämpillä hankkivat elatuksensa. Siunattu olkoon heidän muistonsa! Olin äärettömän ylpeä sisaristani! Valmistin heille hyvät kahvit!

Perhesuhteita tulee hoitaa. Olemme sisarina huomanneet, että nämä lyhyet "get-aways" ovat meille suureksi hyödyksi. Saamme puhua vanhoista asioista, muistella yhteistä lapsuusaikaamme (Halsuan Liedeksessä), nauraa, nauraa ja aina vain nauraa. Koko olemus virkistyy.

Kaikkein ihaninta on se, että saamme yhdessä keskustella Jumalan suurista teoista, saamme yhdessä rukoilla ja rakentua yhteisestä uskos-

tamme Jeesukseen Kristukseen. Sen tähden meillä onkin niin hauskaa, kun yhteen tulemme!

Olen tutkinut siirtosuomalaisten elämää jo pitemmän ajan, ja olen tullut siihen käsitykseen, että suomalainen nainen on lujaa tekoa. Hän pystyy tekemään monia "mahdottomia" asioita.

Siirtosuomalaiset naiset ovatkin olleet tuntuvasti myönteisenä vaikutuksena sen elämän laatuun joka on nousut, kasvanut ja kehittynyt siirtosuomalaisten keskuudessa Amerikan mantereella. Joko pullaa paistaessaan, kehtoa heiluteltaessaan, runoja rakennellessaan tai puita pilkkoessaan suomalainen nainen on kykenevä työssään niin henkisesti kuin ruumiillisestikin. Jumalalle tästä kunnia ja kiitos.

Helvi Tervo pilkkomisvuorossa. Lilja Beals (vas.) ja Elsi Puputti seuraavat toimitusta.

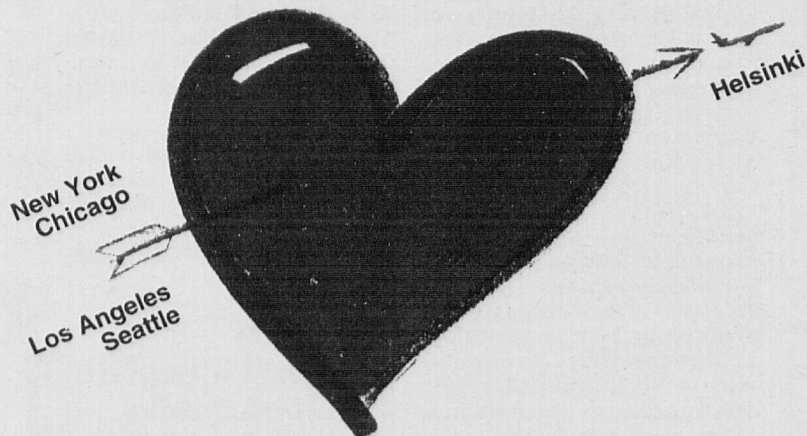
Kuva: Liisa Lledes

Puut pilkottu ja kasattu. Vasemmalta Helvi Tervo, Lilja Beals ja Elsi Puputti.

Kuva: Liisa Lledes

The right flight to Helsinki

Fly SAS from North America to Helsinki and enjoy a convenient transfer via Copenhagen Airport. A welcome retreat from the crowds of other European airports, Copenhagen offers travelers hassle-free connections. Several daily flights to Helsinki allow you to connect directly from your transatlantic flight, or linger and take advantage of wonderful tax free savings at Copenhagen Airport's large shopping center. Mileage Plus and OnePass members earn mileage credit that may be redeemed later for free travel awards on SAS.

For more information,
contact your travel agent
or SAS at 1-800/221-2350.

SAS
SCANDINAVIAN AIRLINES